

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

A

7

Julehilsen

fra Vestbirk Højskole

til dens gamle Elever

♦ 1915 ♦

Trykt i Konrad Jørgensens Bogtrykkeri i Kolding

Julehilsen

fra Vestbirk Højskole

til dens gamle Elever

• 1915 •

Forst. N. Rosenthal med ønske
om en velsignet jul.

Grünwald Nielsen

Trykt i Konrad Jørgensens Bogtrykkeri i Kolding

Statens pædagogiske Udstedelse
København

Ungdomsminder.

Af Grønvald Nielsen.

IV.

HRA soldatertjenesten gik min vej til Askov. Den Lingske gymnastik var endnu ikke nået denne skole, hvorfor en hjempermitteret korporal kunde få plads der som leder af gymnastikken og derved fortjene, hvad undervisningen i de øvrige fag kostede. Kaptajn Edvard Nielsen, min første kompagnichef, skyttesagens ihærdige talsmand, anbefalede mig til Ludvig Schrøder, og dermed var den sag i orden. Denne „kaptajn Nielsen“ havde ofte været gæst i mit barndomshjem for at omvende far, der var en modstander af skytteforeningsbevægelsen, hvilket dog ikke lykkedes. Mine spring over træhesten havde gjort et så godt indtryk på ham, at han en gang friede mig for eftertjeneste, da en middagsøvn medførte, at jeg kom 20 minutter for sent til øvelsen.

Hvor var det frydefuldt efter 1½ års soldaterliv, goldt og ufrugtbart, at lande i Askov.

Om denne skole og dens lærere er der fortalt af andre, hvorfor jeg begrænser disse linjer til et kort vidnesbyrd

om, hvad skolen betød for mig personlig. Jeg kom til at bo på et værelse, som hed „Aftenrøden“. Vi var tre „stråler“. Først Jens Johansen, om hvem jeg allerede har fortalt, dernæst Hans Jørgen Nielsen fra Ferritslev på Fyn. Denne var opvokset i den samme åndelige luft som jeg, og vi havde fundet hinanden i soldatertjenesten. Han blev senere gift med en datter af den vidtkendte

Hans Jørgen Nielsen og hustru.

bondemand Tyge Hansen fra Ferritslev, og i nogle år havde han sæde i landstinget. Han var i flere retninger den evnerigeste af os tre; men et skrøbeligt helbred har ofte gjort hans arbejdsmark mindre, end han havde drømt om. Hans vennesind og klare dømmekraft mindes jeg med en oprigtig tak. Den dag, da hans søn kom her som elev, var en solskinsdag i mit liv.

Askov udvidede højskole blev for mig det samme, som en kær ven altid er: noget, der vinder og vokser ved

nærmere bekendtskab. Her, som intet andet sted, lærte jeg at arbejde. Første gang jeg talte med Ludvig Schrøder, sagde han til mig: „Hvis De vil nå det, som De der sidder og taler om, så må De hænge i; De må bruge tiden. Glem heller ikke at sige til Dem selv, hver gang De forlader en talerstol: „Dette skulde have været gjort meget bedre!“

Det var sund tale. Schrøders foredrag blev mig kærere og kærere, alt som tiden gik. Jeg mindes timer, hvor hans plov gik dybere i mit unge hjerte end nogen andens. Han lærte mig ydmyghed over for det uransagelige, taknemmelighed imod svundne slægters bøn og arbejde, det sande historiske liv.

De menneskelige skrøbeligheder, som vi alle rejser med, var for hans vedkommende så dejlig iøjnefaldende, at kritikere har kunnet tumle med dem indtil det tåbelige.

Ludvig Schrøder var en god mand. Hans synskreds var overordentlig vid. Under hans bedste foredrag var der over tilhørerne en stilhedens og skønhedens stemning, som jeg aldrig har oplevet mage til.

Jeg følte den gudfrygtige og ydmyge videnskabsmand Poul la Cour som en stadig appel til det fineste i mit sind. Jeg ser ham så levende for mig, som han en eftermiddag står og forklarer os spektralanalysen, viser ved forsøg, hvorledes alle farver, som pryder jorden, ligger gemt i det hvide sollys, og så føjer den fromme mand til: „Se, alt dette vidunderlige har Gud visselig ordnet, årtusinder før menneskene lærte at forstå det“.

Han kunde forvandle naturlove til poesi i vore unge hjerter.

Hver dag mødte han til gymnastik. Kun den dag, da den la Courske familie var samlet i hans hjem, blev han

borte, men meldte forfald — i sandhed lovligt forfald — dagen forud. Denne hans store iver for og troskab imod gymnastikken littede mig arbejdet betydeligt.

Jeg slutte Nutzorns foredrag om Danmark fra 1660—1848, har vistnok samtalet mere med ham end med nogen anden Askovlærer, og jeg fik i hans hjem en rig aftenstund i selskab med den mand, som vakte mine forældre, nemlig Vilhelm Birkedal fra Ryslinge. Der falder altid fred over mit uharmoniske sind, når jeg gæster den gode gamle Nutzorn.

Nørregård og Bågø kom og holdt foredrag for os i april og oktober. Sidstnævnte gav os et udmærket stykke Danmarks-geografi, og Nørregårds tale om og oplæsning af Æskylos, Sofokles, Euripides og William Shakespeare var ypperlig.

Af kammeraterne fra denne vinter har jeg senere haft forbindelse med forstanderne Povl Hansen, Vallekilde, og Peder Andresen, Vinding.

Da skolen sluttede sidst i april 1880, rejste jeg med 152 kr. i lommen op gennem Vestjylland. Jeg vilde prøve med denne uhyre kapital at erobre Jylland og hele Norge.

Først til Esbjerg. Jernbanestationen derude var et lille brædeskur, og foruden dette fandtes kun 5—6 boliger. Hvergang jeg nu ser, hvilken by og havn her er vokset frem, siden jeg første gang gæstede stedet, får jeg en følelse af at være bleven meget gammel — mindst hundrede år. Apostlenes heste var mit befordringsmiddel herfra langs vestkysten til Limfjorden. Jeg havde mange adresser i lommen til rigens gode mænd og kvinder. En eftermiddag hos gamle Lærer Sørensen i Nørre-Nebel var rig på udbytte. Til ham havde Svendsen i Jelling ikke talt forgæves. Han gik hver søndag ind i kirken under

følelsen af, at hans tjenergerning i menigheden var et alvorligt led af hans livsgjerning. På hans boghylde fandtes L. N. Bojsens: „Det israelitiske folks historie“, og den så ud til at være brugt meget, der var mange blyantsbemærkninger i margen. Et lille fingerpeg til forståelse af, at jeg var gæst hos en af dette slægtleds bedste lærere.

Hos møller Husted i Lønne mølle var vi et helt sel-

Fra Klitterne.

skab til en ivrig politisk diskussion, der først sagtnede af kl. 2 om natten. Næste formiddag blev jeg sat over Nymindegab („æ gaw“) og tradskede så videre op gennem Holmslands klitter. Mølleren havde givet mig en anbefalingsskrivelse med til gårdejer Kristen Pedersen i Hourvig, men jeg spurgte flere gange forgæves efter denne mand, som ingen syntes at kende, indtil en grøftegraver udbrød: „Det sku val da åjler væ ham Kræ Pæjr!“ Jo — det var Kræ Pæjr, en velhavende højremand, der holdt et stort københavnsk blad, havde sejlet på lang-

farter i svundne år, hentet dyrt hollandsk porcellæn hjem til at tapetsere stuerne med og var i en sjælden grad gæstfri. Da jeg havde tilbragt en behagelig nat i familjens gæstekammer og fået morgenkaffe med kogte æg, gik han med mig ud i klitterne. Vi standsede ved en klynge Vesterhavsfiskere, mænd og kvinder; de var i færd med at skyde en temmelig stor båd ud fra landet. En svag dønning skar hen over inderste revle. Det susede løndomsfuldt gennem marehalmen. Vældige grå skyslotte hævede sig i horisonten, forbud på storm. Fiskerne med deres hustruer stillede sig op i en række ved hver side af bådens kant, bøjede de brune vejrbitte nakker og bad en kort bøn til Gud om at være dem nær, når storm og uvejr brød løs. De samme folk, som til daglig brug ikke just havde nogen lang vej til en tyk sømandsed, sang så med barnlig andagt salme nr. 118 af den norske præst Svend Olsen Bruun:

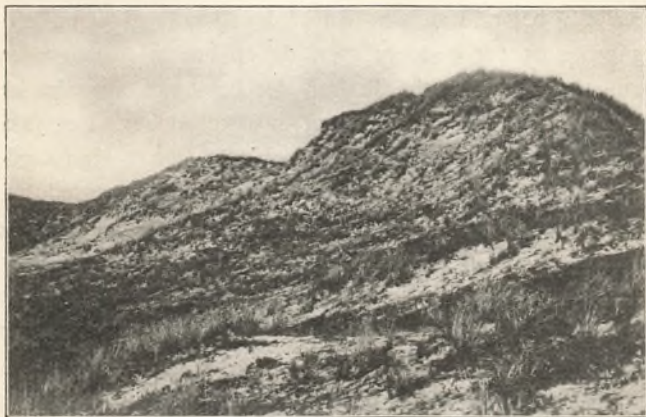
„I Jesu navn
fra hjemmets havn
på rejsen vi os give;
vort anker op,
vort sejl i top,
for vinden hen vi drive.

Et træ så svagt
har nu os bragt
ud paa de stolte bølger;
det grumme hav
blir vist vor grav,
om Du ej med os følger.

Når stormen går,
og bølgens slår,
og lyn omkring os spille,
vær Du om bord
og tal et ord,
at vejret bliver stille!

Du følger med,
 og al fortræd
 i nåde fra os vende;
 byd vind og vejr,
 de med os er,
 giv rejsen godt at ende!“

Da jeg havde takket min gode vært og sagt ham farvel, lagde jeg mig i marehalmen og skrev i min dagbog: „Er

Klitparti ved Vesterhavet.

dog ikke hin kirkefærd her ved Vesterhavet et billede på den ungdom, som får mod til at sejle ud på dybderne; den, der ikke vil ligge magelig og fange flyndere ved flade kyster, men beder sin bøn, synger sin salme, følger den indre røst i livets vårtimer og lader stå til ud over bølgerne!“

Min kammerat fra Askov, Knud Jensen, Ulstrup — senere medlem af det kirkelige udvalg — førte mig rundt i Husby klitter. I klitplantagen boede den gamle pastor Østergaard, som ejede alle udgaver af Grundtvigs

skrifter, og denne sjældne bogsamling havde jeg svært ved at løsrive mig fra.

Efter at have gæstet Mads Agger og flere fremragende grundtvigske folk i Bøvling-egnen, nåede jeg Thyborøn og blev i båd sat over til Aggertangen. Vandringer her fra til Thisted tog to dage, og jeg overnattede i den smukke Koldby kro, hvis ejer J. Nyboe straks tiltalte mig. Der sad i skænkestuen fire unge fyre med hver en halv bajer foran sig. En af dem havde givet en omgang, som det hedder; men da en anden forlangte en omgang bajere mere, fik han det bestemte svar fra hr. Nyboe: „Nej, sådan bærer vi os ikke ad her. I er ikke mere tørstige nu. Gå I nu bare hjem igen!“ Man sagde der på egnen, at han ved markederne stadig passede på, at ingen skulde blive beruset. Da han hørte, at jeg vilde ind til postfører Faber i Thisted, som var min morbror, var der ikke tale om, at jeg måtte betale noget for kost og natteleje: „Gamle Faber er en af mine gode venner,“ sagde han.

Morbror var postfører i Thisted i over 40 år. Han levede i et hyggeligt, men barnløst ægteskab, var udpræget højremand og søgte til den høje kirke. Det var ham stadig uforståeligt og lidt af en sorg, at jeg ikke vilde gå ad embedsvejen, men valgte noget så usikkert som højskolen, hvor der ikke var fast løn eller pension. De to gange, jeg var med ham og hans kone i selskab, kneb det for morbror, når han skulde præsentere mig som højskolelærer, og han skyndte sig hver gang at tilføje: „Det er da alligevel bedre end at være friskolelærer!“ Der blev lejet vogn til en udflugt, som gjaldt Klitmøller, og det blev en god tur; thi Vesterhavet var i oprør, et skib strandede derude dagen i forvejen.

Da morbrors hustru, Rikke, døde, søgte han og fik sin afsked. Nu vilde han hjem til det kære Ryslinge for at tilbringe livets aftenstund der. Her døde han af skuffelse og ensomhed, som gamle folk ofte gør, når de efter et mangeårigt fravær kommer tilbage til deres fødeegn.

Jeg overværede et bevæget kirkeligt møde i Silstrup, og opholdt mig fire dage på Galtrup højskole hos Poulsen-Dahl. Denne alvorlige mand havde i sit ansigt og i hele sin færd noget tungt og uforløst, så jeg forstod godt senere, at han kunde gribes af det pastor Henriksenske væsen; men det bedrøvede mig, da jeg hørte, at han og hustruen med de mange stærke indre kræfter måtte forlade højskolen og drage til Amerika.

Søren Olesen, der senere blev landstingsmand og lægprædikant, virkede som lærer på Galtrup højskole. Når jeg tænker på ham og på indholdsrige samtaler i hans hjem om aftenen, så står hans billede for mig, som Aakjær har tegnet det:

„Gamle Søren, lad mig mindes
end engang med pen i hånden,
hvad Du var for mig og mange,
mens Du end var ung i ånden:

Bred på foden, bred om lænden,
bred og djærv og tung i talen,
stemmen blød og vemodssløret
som et åløbs fald i dalen.

Intet hovmod, ingen fraser,
stille ord om kristensynet,
og to milde, brave øjne
ærligt lysende bag brynet.“

Nu sejlede jeg fra Thisted til Ålborg, tog straks med toget til Frederikshavn, og da der dengang ikke var

nogen Skagensbane, måtte jeg bruge fodtøjet, det vil sige tretten mil fra søndag morgen til mandag formiddag, da jeg havde lovet at tage imod min norske ven, når han fra København kom til Frederikshavn.

En anstrengende, men overmåde frisk tur! Jeg var ude på Grenen for at se Vestervovvov og Kattegat mødes,

Skagen.

så malerierne på Brøndums hotel, hvilte med ryggen mod den gamle, af sand tilknøgede kirke. Tydeligst i mindet står fodturen i den lyse majnat forbi klitter og over hede tilbage til Frederikshavn.

Olav Ingolfsrud mødte jeg på gaden. „Ih, Du store verden!“ råbte han, „jeg har været søsyg fra København her til, og den bøfsteg, som jeg nu nød oppe på hotellet, er vist gledet ned med en returbillet“.

Denne spådom gik i opfyldelse. Returbillettens gyldighed var udløben, førend „Baldur“ nåede op i højde med Skagen. Vi skulde have været i Laurvig kl. 1 om natten, men på grund af en orkanagtig storm nåede vi ikke ind før kl. 2^{1/2} næste eftermiddag.

To hovne, tyske turister, som ved afsejlingen fra Frederikshavn betroede mig, at Danmark ret snart vilde blive indlemmet i det store tyske fædreland, blev heldigvis mere søsyge end alle andre; den ene lå på maven med hænderne fremstrakt, han havde lige netop kræfter til at kunne løfte overkroppen, når han skulde spytte hen ad dækket; den anden kom nede fra salonen, men blev liggende på trappen med hovedet så langt oppe, at hans store offer kunde glide sammen med kammeratens. På så godt og så spydigt Tysk, som det var mig muligt, foreslog jeg dem at vente lidt med Danmarks erobring, og dette gik de med stor beredvillighed ind på.

Sejlskibene, som vi passerede, tog sig smukt ud, vuggende på de vældige bølgebjerge, hvorfra skummet fløj som hvide snekager. Styrtesøer slog ind over dækket, og alle kasseroller i køkkenet faldt ned, kokken slyngede en vældig ed hen over dem. På de rejsendes ængstelige spørgsmål svarede kaptajnen blot: „Baldur“ er et godt skib“. Senere fortalte han mig, at der var et øjeblik, hvor han troede, at vi vilde gå til bunds; „men sådan noget snakker vi jo ikke om“.

Ingolfsrud lå en tid på dækket og græd — det store menneske.

Hen på morgenstunden sagtnede stormen, og „Baldur“, som stadig havde styret vest på for at undgå revlerne, vendte nu om og gled rask ind mod havnen, hvor en mængde mennesker længe havde ventet det. En såre

gæstfri Haugianerfamilje tog Ingolfsrud og mig med hjem, vi fik fersk suppe, steg og — hvad der især gjorde godt: — en lang middagsøvn.

Hen på eftermiddagen tog vi med et Dampskib op ad Skiensselven, og her mærkede jeg snart, at statsrådssagen var dagens brændende spørgsmål. „Vor frihed — sagde en gammel hvidhåret bondemand fra Thelemarken — den er folkets eget barn, ikke særskilt embedsmændenes barn, ikke kongens, men folkets! Det får blive folket, der må tænke på sit barns fremtid og velfærd!“

Han så kæk ud, som han stod der på dækket i sin pyntelige nationaldragt (kort, hvid vadmelsestrøje, knæbenklæder med sølvspænder, samt den uundværlige tollekniv ved siden) og talte til de omkringstående med den næsten højtidelige alvor, som er Nordmanden egen, når vigtige sager står på spil, og som følger ham også ind på stortinget.

Hen på aftenen nåede vi Ibsens fødeby, Skien, hvor en søn af Hans Nielsen Hauge var provst.

Her har Ibsen travet omkring som barn og lært mennesker at kende, der senere blev taget til modeller i hans digtning, fortalte man os, således fogeden i „Brand“, der

„liker godt lidt poesi,
det gør i grunden alle vi
i denne bygd, dog alt til måde,
i livet bør den aldrig råde“.

En gammel, rødøjet, halvfuld fant, hvis støvler ikke så ud til at have smagt blanksværte i umindelige tider, viste os „Saugbruket“, en stor stenbygning, nylig opført efter den tidligere træbygningens brand. Træstammerne, som de norske bønder fælder i skovene, bliver om vinteren slæbt hen til elven og om våren kastet ud i denne, efter

at de er stemplet med gårdens navn, der jo altid i Norge tillige er ejernes slægtsnavn. Så fører strømmen den måske mange mil ned til købstaden. Er der fossefald, må træstammerne være belavet på en „kolbøtte“, hvorved mange knækkes. Her i Skiensselven er en dæmning, og stammerne bliver ved en jærnlænke, der trækkes af fabrikken, slæbt op i denne. I „Bruket“, som Nordmændene siger, har vi lejlighed til at iagttage fyrrestammernes forvandlingsproces på de forskellige stadier, indtil det tykke pap er lavet færdig.

Blandt byens vakre omgivelser var det Klosterfossen, som længst fængslede mig. Den roligt flydende elv kommer til to, just ikke store, afsatser, neden for hvilke dens leje snævrer sig noget sammen, og der fremkommer derved et sammenstød af skumbølgerne. Nedenfor den laveste afsats breder disse bølger sig ud som en lysegrøn flade med boblende hvidt skum i randen; til højre vaskes den sorte klippemur i mange alens højde af fossens vandstænk. Ud over en lille vandmølle i baggrunden breder sig et par højstammede birkes lette kroner.

Et ikke lille sluseværk er anlagt ved Nordsøen for at kunne løfte eller sænke skibene de 100 fod, som søen ligger højere end elven. I en mindre målestok det samme som ved Trollhättakanalen i Sverig. Man sejler ind i en sluseåbning, hvis port lukkes bag ved skibet; dernæst åbnes porten foran skibet, og det opdæmmede vand inde fra denne sluse strømmer ud og hæver skibet opad; når vandstanden i begge sluserummene er i lige højde, sejler vi ind i det, der er længst fremme, porten lukkes bag ved, og den foran åbnes, indtil skibet gennem fem sådanne sluser er hævet op til Nordsøen. Vi vandrede ad en gangsti langs med kanalen, hvorfra vi havde en præg-

tig udsigt ned over sluserne og det sig langsomt hævende skib, samt op mod bjærskrænterne, hvor træerne vokser lige ud til randen, og hvor venlige, villaagtige bygninger hænger som svalereder på en herregårdsgavl.

Vi kørte om natten forbi den berømte Hitterdals stavkirke, og kl. 2—3 om morgenen fik min kammerat sin moder vækket. Der var stor gensynsglæde, og hun dampede kraftigt på „snadden“ — en lille kort tobakspibe — imens vi huggede ind på fladbrødet og de kogte æg.

Næste dag var der møde i skolen, hvor Ingolfsrud havde været lærer, før han drog til Askov, og som han nu igen skulde overtage. Det gjaldt en adresse til Johan Sverdrup, en tak for hans trofaste arbejde og en bøn om dog at stå fast.

„Han bør vide, at vi er med,“ sagde ordføreren ved mødet, „at flertallet i Norge står last og brast med dets repræsentanter på tinge“. Så læste han op, hvad Bjørnson nys havde skrevet til Sverdrup: „Som det stolte fyrretræ på fjældet, sådan har Du nu stået i mange år på Norges storting med rødderne slået dybt i folkets jordbund; men svigter Du nu, skal Du ikke sætte din fod inden for Norges stortingsdør mere!“ Taleren føjede til, at Sverdrup græd som et barn, da han modtog denne hilsen fra digteren. Han kendte Bjørnsons forunderlige evne til at give udtryk i ord, hvad almuesmanden tænker og føler, han, der bedre end nogen anden har kunnet give bondens uforløste toner liv og klang.

Det led langt ud på aftenen, før vi sluttede med sangen:

„Norges højtidsstund er kommen!“

En nat — det var så kvælende varmt om dagen — gik Ingolfsrud og jeg over fjældet til Seljord, hvor 50—60

gutter og jenter var samlede på gården Bjørge til et fire ugers møde.

Til dette møde knytter sig nogle af mine frejdigste ungdomsminder. Det var netop i de dage, da en mangeårig politisk kamp endte med folkepartiets sejr.

Natten mellem 8. og 9. juni brændte der lys i huse og gårde i det ganske land. Vi vågede alle i spænding og forventning, indtil telegrammet kom om venstres sejr over kongens absolute veto. „Sejret, sejret!“ lød det fra mund til mund. Underlig tydelig ser jeg nu — efter de mange års forløb — den store skare feststemte mennesker stå og lytte til stortingsmand Rindes fremstilling af sagens gang inde i rigsdagen. Højre havde raset. Venstre jublet. Oven på Sverdrups gribende slutningsforedrag stod mangan gammel politiker med tårer i øjnene. Rinde kunde næsten ikke styre sine følelser under skildringen af det stolte øjeblik, da Sverdrup kom ud på altanen, og 12—14000 mennesker istemte:

„Ja, vi elsker dette landet!“

Ja, nu blev der fest, så det forslog noget. Til denne kom den gamle, oplyste bondemand Øveland, folkedigteren Jørn Tellnæss, den senere stortingsmand Oddmund Vik, de prægtige bondepiger Margit Berge, Ingeborg Øveland o. fl.

Viggo Ullmann og Ole Arvesen var ordførere, og de to mænd havde ikke blot ved denne herlige fest meget at sige os; men hver dag hentede vi næring i deres kraftige vidnesbyrd om alt det bedste, som groede i det norske folks liv.

Disse to mænd var så dejlig forskellige. Ullmann var den energiske kraft, tankeklar som få, veltalende som

endnu færre. Han havde læst uhyre meget, oversatte mange ting fra oldtidssprogene, og før nogen anden nordbo omplantede han på vor nordiske tunge Henry Georges værk: „Fremskridt og fattigdom“. I personlig omgang sagde han meget lidt. Det blev kun til: „Ja — ja, så —

Viggo Ullmann.

nej — nej dal“ men i sine sprudlende foredrag viste han, at han så vist ikke manglede lyst til at meddele sig. Når han talte over bibelske emner eller enkelte større partier af verdenshistorien, særlig der, hvor kristendommen støder sammen med verdensbegivenhederne, da måtte jeg sige, at jeg aldrig havde hørt hans lige — og har det ikke endnu. Hans verdenshistorie i 3 bind er da også enestående. Han

forstod den sjældne kunst med ord og pen at kunne male store, rammende og fængslende oversigter, karakterisere en hel tidsalders åndelige og materielle liv. Dertil en fremragende debattør, som under de voldsomste diskussioner lagde en ærlighed og en frygtløshed for dagen, som forbavsede hans venner og ofte vandt selve modstanderne for ham. Han tog altid tyren lige ved hornene.

Ole Arvesen var så hyggelig i et privat selskab; munter, vittig og meddelsom. Han fortalte sagaer og myter som ingen anden. Ud fra disse folkets gamle arveklenodier vældede der frem fra hans foredrag næsten alt, hvad der var ham en hjertesag at forkynde sin samtid.

Før afrejsen fra Seljord besøgte jeg Olavskirken. I en langsom slæbende prædiketone stod sjælesørgeren og fortalte om, hvor stor den hammer og hvor lange de søm var, som man brugte ved Vorherres korsfæstelse.

Prædikenen var skreven og læstes op, stadig med en ensformig, højtidelig og søvndyssende tone. Syndefaldet forklarede han på følgende virkningsfulde måde: „Der kan I se, mine dyre medforløste

Ole Arvesen.

udi Kristo, hvilke følger synden har. Vi kunde se det allerede i Paradisets have; thi vore første forældre gik bort bag havens træer, og hvad tror I, at de vilde der? De vilde naturligvis tage sig selv af dage — hænge sig!“ „Det var“ — sagde Margit Berge fra Morgedal til mig, da vi gik ud af kirken — „da for resten godt, at de ikke gjorde alvor af det, for hvad skulde der så være bleven af alle os andre?“ Jeg tænkte på

Christoffer Bruuns ord: „Der gives et teologisk mørke, som intet kan forstå, der ligger uden om de tilvante tankers kreds et mørke, dobbelt så uigennemtrængeligt som vor sjæls medfødte blindhed“.

Jeg var inde i en gård i Vinje præstegæld, hvor en maler fra bygden, der „ikke kunde andet, end hvad han havde lært sig selv“, havde dekoreret alle vægge med bibelske billeder. Det havde skortet lidt på kendskab til østerlandske forhold, alle figurerne var i norske nationaldragter, og ved de 5000 mands bespisning brugtes fladbrød og fjældørred.

I samme egn var jeg med til et bryllup hos en Haugianerfamilje. Stemningen var vemodig, omtrent som ved en begravelse hos os. Kvikke unggutter havde på fornemmelsen, at her gik det ikke an at slippe munterheden og vittighederne løs. Kirkefærden var romantisk; vi blev opstillet, to foruden kusken ved hver af de 26 tohjulede enspænderkærrer. Op ad de langstrakte bakker måtte vi gå ved siden, brud og brudgom ikke undtagne; men da vi så nåede højdepunktet, stod alle op, og nu gik det i strygende fart for de små nordbakker ned ad de ofte stejle bakker. At holde på hestene, når det går nedad, kender nordmændene ikke, nej, der lader de stå til.

Så bøjer vi ind mellem de alvorsfulde fyrretræer. På vejen er der lunt og stille, men i træernes toppe leger en mild luftning, de skæggede grene vibrerer sagte op og ned over vore hoveder og fremkalder denne dæmpede melankolske susen, der sagtens har lydt over brudeparrets kæreste barndoms- og ungdomstider — måske over deres første kærlighedsmøde, hvem ved?

Hvad under da, at den i dag vil følge dem til Guds hus for også på denne dag at minde dem om, at livet er

alvor. Nede i dybet hørtes elvens dumpe brusen på dens ilsomme fart gennem de trange fjældkløfter.

Jeg rejste nu op gennem den snævre, trange Grungedal. Vejen bugter sig langs med elven. Her er til gavns fattige bygder, hvor fladbrød og surmælk er stabburets eneste forsyning 3—4 måneder i træk. Hen over marken kom en gut løbende med papirknive, servietbånd, skeer o. s. v., som han selv havde udskåret, og man skal rejse langt for at finde hans lige. Når aftenen kommer, er han også mand for at tage frem „felen sin“ og spille — først buldrende vildt, som skulde isbræen styrte ned og knuse hele præstegældet, siden så vemodigt, at minder om tunge tider glider en forbi.

„Nordens ånd har skatte,
forgemt i fjældets ly,
de findes må i morgengry
og frem på ny“.

Disse linjer randt mig i tanke, da jeg sagde gutten farvel. To, tre mil videre, så er der en fos, hvor fyrrebjælkerne danser runddans i strømmen og slår kolbøtte i faldet, midt i elven stikker en sort stenkolos sit 10 alen brede skaldede hoved frem. Buh! siger den, mens elven sprøjter og buldrer, så dens lysegrønne strøm bliver hvid som sne i faldet. Dødstræt kom jeg til Bottens behagelige station og fik en forsvarlig ret fjældørred. Næste morgen af sted mod den bekendte sæter Haukelid.

Der har vi sneen! Solen glitrer alt på de store hvide kager langt forude, den dybe stilhed afbrydes af bjælde-lyden fra nogle små finhårede køer, som marcherer hen over et snestykke, fulgt af gråtunge skyers skygge. Tonerne lyder så højtidsfulde her i naturens store ensomhed. Ja, køerne på sneen midt om sommeren! Det lyder for danske

øren, som når man vil fortælle de norske jenter, at vi ingen sætere har i Danmark, det kan de ikke begribe. „Det er synd mod koen, at hun ikke må komme bort til sæteren,“ siger de.

„Kommer du ifra Vinje?“ spørger Haukelidkærringen, så snart jeg træder ind. „Ja, jeg gør det“. „Hvordan står det til hos præsten Povlsen?“ „Barnet døde nok, mens han og kærringen var i Danmark“. „Ja, du sejer det — hm — ja så mænd!“ Hun tog frem det hvide lommelærklæde og tørrede en tåre af øjet. Jeg fik at vide, at der hverken var slægtskab eller nærmere bekendtskab til stede mellem hende og præsten, og i sandhed denne deltagelse slog mig. Afstanden er 12—14 mil; men her i disse sparsomt bebyggede fjældegne er indtrykkene kun få, og de går da så meget dybere. Det er ikke som i de store byer, hvor altid noget nyt ligesom udvisker det gamle.

I flere år har der været arbejdet på en kørevej fra Telemarken til Hardanger over dette fjæld, og nu var den endelig snart færdig. 30—40 mand var i virksomhed her på det farlige sted, hvor fjældene snævrer sig sammen, og vandet siver ned ad skråningen, for ikke at tale om sneen, der ligger ud over vejen i 20—30 favnes længde. Arbejdslønnen var kun 2—2½ krone på egen kost, og så måtte mange gå langt, over en mil morgen og aften.

Jeg fik rejseselskab til Hardanger med en sprogmand fra Kristiania og en arkitekt fra England. Englænderen, der var bedst ved penge, lejede en nordbak til vort rejsetøj, og så „før vi i vej“ (i Norge hedder det ikke at „gå“ eller at „rejse“ på fjældet, men altid at „fare“). Vor første fælles bedrift skal imidlertid ingen af os prale af,

vi før vild, sådan rigtig til gavns vild, og måtte vade over en temmelig strid elv. Engelskmanden kendte ikke Bjørnsons:

„Når du vil på fjældesti
og skal nisten snøre,
læg så ikke mere i,
end du let kan føre“.

Han havde taget nogle fine fornemmelser med, som man helst skal lade blive tilbage, når man vil til fjælds. Allerede, da vi forberedte os til at vade over, sås en svag antydning af fortrædelige krøller på hans næse, og da vi kom ud i strømmen, hvor små snekager og isstykker dansede om benene, slap hans tålmodighed op; men hesten, som han skreg på, var for længe siden ovre og stod og ventede. Nu vandrede vi hen over en snebræ en halv times tid, og det regnede stærkt, så vi var gennemvåde, da vi lykkelig og vel nåede den første Sæter i Hardanger. Siden går det kvikt ned ad snirklede stier og veje mod bygden Røldal. Skyerne hænger ned over den snævre fjældåbning som låddengrå frynser. Her er nogle tætgrønne klippeskråninger, der ligner meget, hvad man ser i „The lake district“ (landet med søerne) ovre i Vestengland, det er her de samme små, lavstammede, buskkronede birketræer som histovre, og fjældene er bevokset med tæt lysegrønt græs lige til toppen. Røldal, hvor nøgne sorte stenskrænter sænker sig ned mod fjældsøen, frembyder en smuk udsigt op mod Hardangerfjældene, som dog overgås af højdepunktet mellem Røldal og Siljestad. Her oppe, hvor sneen ligger ind over vejen, høres som en fjern musik fossedurens toner ud over dalen, der strækker sig ned mod Hardangerfjorden. Skyerne, som svæver hen over den 6—7 □ mil

store snebræ Folgefon, så ud, som kunde det være røg, der steg op fra tusind sæterhytter.

På vejen nedover kom vi til en klippeportal; lig en Walter Scotsk borgruin er den grøn lige til toppen, og gennem dens spidsbuede åbning ser man elvens grønne, brusende strøm hinsides. To små friske birke frister livet i en siksakrevne på portalens spids.

Den ene luder sig lyttende ned over strømmen.

„Du dejlige birk, du kære!
 på dig vil jeg ofte se.
 Gud give jeg måtte lære,
 hvad du mig så smukt kan te:
 at vokse i et eget øje
 ned ad med hver en dag —
 at krone og at ophøje
 det vorder da Herrens sag!“

Op mod takkede rande i øst kravler furuen for at få det hele fjæld klædt. Vi stiger op på et nedstyrtet fjælts umådelige stendynger for at få Folgefonnens øverste grænselinje at se, tydelige og skarpere tegner den sig, jo højere vi stiger, en sort fjældmasse rager op gennem snehavet; men længst mod nord dækkes alt af favne-dybe snelag.

Vejen ned mod Odda byder rige afvekslinger, og man træffer derfor turister her fra de fleste europæiske lande. Fra de to stokværk høje, hvidmalede bondebygninger, der ligger dryssede omkring mellem Elvens slyngninger, stiger røgen lige i vejret. Hist i den store bondegård er de ved at bjærge hø ind. Det går for sig på en ejendommelig måde. Høet skal hjem oppe fra lien, der ligger på fjældet mod øst, 2000 fod højere end gården; den besværlige sti, som fører derop, er over $\frac{1}{2}$ mil lang og

næsten ufremkommelig, selv for de små nordbakker. Men desuagtet går det snildt med at få høet bjærgtet; fra gården op til lien er der spændt metaltråde, de ligner telegraftråde, disse stikkes igennem et stort knippe hø, og så ruts! et øjeblik efter tårner det imod „låven“ nede på gården. Hallo, nu sendes der et knippe risbrænde af sted på samme rutsefart. Turisten, der med tornystret på nakken kommer trækkende op ad den storvej, der er sprængt hen ad fjældets side, må standse sin gang og have at se, hvad det er, der suser over hans hoved.

På de østlige fjælde ser man, hvordan skoven bliver mindre og mindre i de voksende højder, til sidst er der blot nøgne sten; men vandet fra isen og sneen, som nu ligger og tør højere oppe, falder som tæt vævede tråde ned over og ligner et hvidt slør, der dækker de grå kampestensmasser. Ud over de bydende, trodsige fjælde mod vest breder sig den 6—7 □ mil store snebræ, Følgefon, som et hvidt lagen, og ned gennem kløften strækker den sine favnedybe isbræer som lange grønne arme. I en gård i Hildal, havde sønnen gjort et godt parti, derom vidnede 5 fyldte kister på „stua“, 14 svære sengetæpper + kjoler i massevis. Jeg drak kaffe der uden mælk, fløde, sukker eller de dele — overflødhedsvarer, som den fattige bygd kun sjælden ser. Om aftenen gik jeg ud for at se på fossens kast; hvidere og klarere tegnede den sig, efter som tusmørkets bløde skygger svøbte sig om den. Fossedurens højtidelige, dæmpede brusen nåede mit øre som naturens drømmende aftensang. Man forstår, at Wergeland her kunde udbryde:

„Ak, hvor findes sådant sted
uden i sin herlighed
underdejlige Hardanger“.

Næste morgen blev jeg af en „huskærringa“ færget over til Buardalen for 1 kr. 50 øre. Et stærkt regnvejr gjorde de mørke knejsende stenknolde mod syd endnu mørkere. Bræen er mest imponerende set nede fra fjæld-søen; hvor den foroven smelter sammen med Folgefonna, ligner den blålige, oppiskede bølger. I dens dybe revner lå store stenskaller, som sne og vand har skyllet ned fra

Baurbræ, Hardanger.

klipperne. År for år skubber den sig langsomt frem over Buargårdens marker.

Endnu engang op i denne vidunderlige dal. Så står jeg på en buet bro over elven. Lige under mig har jeg en fos; i skumstøtten, som den sender til vejrs dernede fra dybet, dannes der den prægtigste regnbue fra fjæld til fjæld. Lidt længere fremme styrter en fos ned fra klippen mod vest, også denne danner regnbue. Hvor er det ikke skønt her fra broen at se disse to buer vibrere mod hinanden. Det er naturens triumfbue over Norges

skønneste og mest fuldendte parti. På den grønne tange, der skyder sig ud i Sørfjorden, ligger kirken, som Munch havde for øje, da han skrev:

„Ærværdig står kirken på tangen
og signer med klokkeklangen“.

Så er der bræerne! Når man har set en fos styrte ned nogle hundrede fod, og så tænker sig den størknet, stivfrossen i et nu, da har man billedet af en vild isbræ; men det er det mærkelige her i Hardanger, at kun nogle få skridt fra isen ligger der somme steder i sommerens glans de frodigste haver, så man omtrent bogstavelig kan stå på isen og plukke kirsebær.

Fossefaldene, dalens yppighed, skrænternes bregneklynger, storvejens forvovne slyngninger, elvens sølvhvide bugtninger, småbirkenes yndefulde bøjen ud over elven, bræernes grønne ismarker ned gennem kløfterne, Folgefonnsens brede sneflade — alt er så overraskende, at vi nok kan synge med, når Welhaven stemmer op:

„Kender du de svale,
mørke kirkestille dale
uden arner, uden sti og navn;
ved de sorte elve
tårebirke skælve,
de har nævnt mig alle mine savn.

Der har Herren stillet
for min ringhed almagts billed,
der er orgelklang fra fjæld og fjord,
der vil droslens tone
kvæge og forsone
i det stille, klippehvalte tempelkor“.

Paradis.

Blandt det meget tunge, Mennesker må være Vidne til, synes mig, at noget af det tungeste er dette, at hvad der er begyndt rigt og skønt, med store Muligheder og Løfter for Fremtiden — at dette bliver afbrudt og tilintetgjort, før det har nået sit Mål. Derfor er det vemodigt at se en Blomsterknop hænge knækket på sin Stængel eller svedet til Døde en Frostnat; derfor er det vemodigt at se et ungt Træ gå ud. Men uendelig tungere er det at se et Menneskeliv afbrudt, før det har fået sine Muligheder udviklet — et Barns eller et ungt Menneskes Liv. Vi synger jo nok med Grundtvig: At sige Verden ret Farvel i Livets Gry og Livets Kvæld er *lige* tungt at nemme. Men jeg vil dog tro, at det alligevel er tungest at nemme i Livets Gry, så længe Verden ligger som et ukendt og derfor forjættet Land, et Land, man altså aldrig kommer ind i, mens Længslen dog står dertil:

Fremtidens Land
dæmrer i Linjer og Farver og Kvad,
blinker som Solguld i det, som gør glad,
anes i Børnenes Øjne og sér
ned, når Du bér. —

Ja, men dette, der anes i Børnenes Øjne, og det, der ligger som en Drøm eller som et Suk i den unges Bryst

— alt dette bliver jo ikke til det, det er anlagt på og længes imod, når det bliver afbrudt i Livets Gry.

Allerede den gamle Prædiker sagde: Hver Ting har *sin* Tid, og hver Idræt under Himmelen har *sin* Stund. Der er én Tid til at føde og én Tid til at dø; én Tid til at plante og én Tid til at oprykke det plantede.

Ja, sådan er det, vi synes: alt Liv må have *sin Tid* — den Tid, der skal til, for at alle Muligheder, dette Liv rummer i sig, kan blive til Virkelighed. Men nu går det just tit sådan, at den Tid, et Menneske får Lov til at leve, er for kort til, at alt, hvad det *kunde* blive, hvad det havde Muligheder til, kan komme til Udvikling.

Jeg synes, man kan ikke godt undgå at komme ind på sådanne Tanker i en Tid som denne, hvor Millioner af unge Menneskers Liv, der tegnede så rigt og gav så store Løfter for Fremtiden, hvor de afbrydes, før Mulighederne blev til Virkelighed. Og vil nogen sige: det Spørgsmål kommer ikke os ved, vi er udenfor, så synes det mig at være Tegn på en Egoisme, som „klæder dog *Kristne* ej godt“. Og desuden: der er jo andre Ting end just Krig, der kan komme og afskære Livstråden for Barnet og den unge. Døden har mange Veje, og den kan finde Vej også til *neutrale* Lande. . . .

Ser vi på „Menneskesønnen“, Vorherre selv, så søgte han jo ikke Døden, glædede sig ikke til den, skønt han dog vidste, at han ad den Vej gik hjem til sin Fars Herlighed. Han ængstedes for Døden: nu er min Sjæl bedrøvet til Døden! Stod han ikke derude i Gethsemane og bad for sit Liv: „Far er det muligt, så lad denne Kalk gå mig forbi!“ Hvor er den ikke dybt menneskelig denne Jesu Angest for Døden. Der er ingen Dødsforagt hos ham. For så vidt var Jesu Død ingen „Heltedød“. Og der er

da heller ingen Grund til at foragte Døden — det er jo i Virkeligheden snarere at foragte Livet. — Det Spørgsmål kunde nok rejse sig for Jesus, da han stod over for Døden: „Hvorfor skal jeg dø nu? jeg er så ung — Far, har Du ikke mere Brug for mit Liv end for min Død?“ Måtte det ikke synes ham i den Stund, som nu var det, han havde levet for, forgæves? Resultatet af hans Arbejde var det ikke spildt? Hvordan var de, der skulde føre hans Gerning videre? Svage og bange! De sov nu i Prøvelsens Stund! Hvordan skulde det vel gå med Guds Rige på Jorden, når han, der kom med det, gik ind i Dødens Rige? Havde Vorherre det sådan, så kan vi vist forstå, det må være svært for de fleste at sige Verden Farvel i Livets Gry. Og jeg skal ikke være med til at gå i Rette med unge, der — om de kan — flyr Døden i Kampen for et Land og en Sag, der ikke er deres, som de ikke har kær. —

Når et Menneske ikke får „sin Tid“ — den Tid, der skulde til, for at alt, hvad der lå som Muligheder i det Menneske, kom til Udvikling — da vil det synes, som det går Glip af noget, som andre fik, som om der kommer til at mangle Balance i Regnskabet.

Bjørnstjerne Bjørnson har i Arnljot Gellini søgt at give en Slags Forklaring, som der både er Sandhed og Trøst i. Han lader Olav den Hellige, da han står over for Kampen — og Døden —, med sine Mænd sige:

Herren vil så: I er Grøden; spirende Ord lægges i Jord,
frugtrige Rod vædes af Blod, venter på Våren i Mag,
nyt fødes Norge i Dag! — —

Herren, vor Gud vælger os enkeltvis ud,
somme han trænger nu straks, andre skal modnes til Aks,
som han vil så endnu en Gang for at få
Såkorn til endnu en Slette, som han vil mætte.
Han kender Time og Sted, *vi* bare ved,
at hvad han udsår i Sorgen, smiler i Morgen.

Dette er Offertanken: hvor Mennesker udgyder deres Blod som et Offer, der vil vokse en ny Sæd frem. Jfr. det gamle Ord fra Kirkens Historie: Martyrernes Blod er Kirkens Sæd.

Sådan vil der vel nok af alt det Blod, som nu udgydes, vokse en Sæd frem til Velsignelse for Slægten, der kommer.

Altså — det Spørgsmål rejser sig: hvorfor er der Mennesker, der — for os at se — bliver berøvet en Del af det Liv, de var anlagt på at leve, hvorfor tages de bort i Livets Gry?

Er det en *Tilfældighed*, et Tilfælde, at Krigen kommer just nu og tager dem, der *nu* er unge? Er det en Tilfældighed, at den eller den Sygdom kommer og gør Ende på det Barns Liv? Nej: Lykkens lunefulde Spil leger ej med Sjæle — alting føjes, som Gud vil, her er trygt at dvæle.

Er det da Gud, der vil afbryde det, han selv har begyndt? Vilde Gud Krigen? Vilde han, den Sygdom skulde komme og tage det Liv?

Det er tungt at tænke, at det er Guds Vilje, og det er tungt at tænke, at det *ikke* er det, for så kan det jo se ud til, at det onde i Verden er stærkere end Gud, siden det — under hvilken Form det nu end kommer — kan gøre Ende på det Værk, han har begyndt.

Man kan jo sige: Livet i Verden — det er ikke så skønt og rigt, som det tegner sig i Barnets og den unges Drømme. Verden er en Verden, der ligger i det onde, det er en farlig og grim Verden, fuld af Synd, af Skuffelse, Lidelse og Smerte — det er meget bedre at gå herfra, så bliver man fri for meget:

Lejret mellem Fjendehære, angst i Gethsemane,
sig kun: her er slemt at være, hvor kun Mørke er at se.
Da Du nemmer og istemmer:
det er bedst, vi går herfra!

Ja, men det er dog vist alligevel sådan: man vil så nødtigt. Er det mon et Barn eller en ung, som ikke gerne vil leve her? Og vi må jo da også nok have Lov at sige: der er meget skønt og rigt i Verden til Trods for al Nøden og Elendigheden. Hvor mange unge har ikke følt, som Magnus den Unge følte det, da man vilde tage hans Øjnes Lys:

Å, lad mig endnu en Gang få se
op mod de tindrende Stjerner!
bad ung Magnus og sank i Knæ,
det var Ynk at se.
Alle Kvinder i Gråd sig fjerner.

Å, først i Morgen! Først Fjeldene se
og Sjøen, hvor langt den blåner,
én Gang til, og så kan det ske!
Og han sank i Knæ —
og hans Venner med ham: å skåner!

Å, først til Kirke, Guds hellige Blod
være det sidste, jeg skuer!
Det skal bade i Lysets Flod,
tage mildt imod
mit Øjes bristende Luer.

Stålet randt i, og hans Øjnes Væld
sank som et Lyn i Natten.
Magnus, vor Konge, Farvel, Farvel!
Å, Farvel, Farvel!
I, som fulgte i Somre atten! — —

Og større kan vel intet Menneskeliv blive til i Verden end Velsignelse.

Nogle sår deres Sæd til Velsignelse ved deres Liv og Virke, andre ved deres Død. — Det kan også gælde det Barn, som kaldes bort af Gud: det kan just derved drage Fars og Mors Sind mod Evighedens Egne, gøre alt, hvad

der hører til „Landet bag Hav“ mere levende, mere virkeligt. Thi „dér, hvor Din Skat er, vil også Dit Hjerte være“. — —

Bjørnson har i et Digt ved en ung Piges Død også givet en anden Forklaring:

Sprang Du som Barn, når det kommer fra Skolen,
 rysted Du Lokken som Vandspring i Solen,
 lo Du, så Himlen sig åbned i Glæde
 over Din Glæde — —
 eller en Modgang så dybt kunde ramme,
 som brast dit Hjerte itu med det samme,
 Tankerne tabte i Smerternes Vrimmel
 både Jord og Himmel — —
 da, o da så jeg: Din Glæde, Din Smerte
 var for store for Menneskehjerte! —
 Hist fik de Rum; Men her blev det så lille,
 så trangt og så stille.

Det er vel den Tanke, som tit høres udtalt om *de bedste*, som ofte gik tidligst bort: *de var for gode for denne Verden!* Hjertet var for blødt, for modtageligt for Verdens Nød og Smerte, så det vilde have fået meget at bære på, megen Lidelse. Og dets Glædestrang var for stor til at kunne stilles i Verden, så det vilde få meget Savn. Derfor tog Gud det Menneske bort, *hjem* til sig, hvor Hjertet kan få alt det, det behøver for at leve efter sin Længsel og Trang.

Men hvordan man nu end søger at forklare det, så synes dog *dette* stadig at blive tilbage: Bliver det Menneske, som ved Døden tages bort fra Verden i Livets Gry, ikke berøvet noget af det Liv, det var anlagt på at leve?

Jeg har under min Syslen med dette Spørgsmål fundet Hjælp og Trøst i Vorherres Lignelse om den rige Mand

og Lazarus og så i hans Ord til Røveren: I Dag skal Du være med mig i Paradis.

Den nævnte Lignelse (Lucas 16,19-31) kan ikke forstås som en Skildring af den evige Salighed og den evige Fortabelse. Det er ikke Himmerig og Helvede, der er Tale om, men Dødsriget med „Abrahams Skød“ og med „Pinestedet“. Men „Abrahams Skød“ er ikke den højeste Salighed, Mennesker kan nå. Vort Mål er hos Gud, *han* er vor Fader, som har skabt os til sig, og kun det er Salighed at være hos ham. „Abrahams Skød“ det må være det samme, som Jesus i sit Ord til Røveren kalder „Paradiset“. For Abraham er der et svælgende Dyb, som ingen kan komme over, imellem ham og den rige Mands Sted. Men Herren har endnu dengang ikke været i Dødsriget. *Han* kan overstige Svælget, han præker for Ånderne, som er i Forvaring, for de genstridige fra Noahs Dage og for andre genstridige, som ikke fik Herrens Røst at høre; vil de *nu* høre og følge, da kan de med ham skride over Svælget. — —

Men lad os se på Lazarus! Han var her i Verden et ulykkeligt Menneske, hårdt ramt af Sygdom og Nød, meget var han gået Glip af, ikke fordi han var et ringe Menneske, men blot fordi han var fattig og syg. Var han et Guds Stedbarn på Jorden? Nej, det var vist ikke Gud, der havde ramt ham sådan, det var ikke Guds Vilje, han skulde være så fattig, syg og elendig på Jorden; det var Guds Vilje, at den rige Mand skulde have hjulpet ham, derfor „var *han lagt* for den rige Mands Dør“. „Det skete, Lazarus døde“. Det er et underligt Udtryk: det skete. Måske ligger der i dette, at det ikke just var *Guds Vilje*, han skulde dø dengang; under andre Omstændigheder — hvis f. Eks. den rige havde taget sig af ham

— var det måske ikke sket. Han blev af Engle båret hen i Abrahams Skød. Ham, der var forskudt og forglemt af Mennesker, ham tog Guds Engle sig af — han så vel ikke Døden.

Men hvad betyder det, at Lazarus kom i Abrahams Skød? At han kom til at sidde Abraham, Slægtens og Folkets største Mand, nærmest. Han, der altid havde været en Abrahams Søn, men som ingen havde regnet derfor i Verden, han, der *var blevet berøvet sin menneskelige og folkelige Ret i Verden og derved gået Glip af en ny Velsignelse og Glæde, han får nu — efter Døden — denne sin menneskelige og folkelige Ret ved at komme til at sidde Slægtens største nærmest.*

Han der for Menneskers Øjne synes at blive berøvet sin Ret og Glæde som Menneske først ved ulykkelige Forhold, han ikke selv var Skyld i, og dernæst ved Døden — han får *dog*, hvad han var født og bestemt til. „Gud hjælper“ — det betyder Navnet Lazarus — et Menneske til dets Ret. Der er — om det end synes skjult for vore Øjne — *dog Retfærdighed og Mening* i et Menneskeliv! De mærkelige Ord af Abraham til den rige Mand: Søn, Du har optaget Dit gode i Din Livstid og Lazarus ligeledes det onde, men nu trøstes han og Du pines — de Ord finder således deres naturlige Forklaring: „det gode“ er det, et Menneske er født og bestemt til i Verden: den Velsignelse, man får Del i i sin Slægt og sit Folk — den menneskelige og folkelige Velsignelse og Glæde. Alt dette nød den rige Mand i fuldt Mål, skønt han vel ikke havde fortjent det. Men den fattige fik ikke dette, han fik „det onde“: han blev af Mennesker berøvet denne Ret, som var givet ham af Gud, ikke fordi han havde fortjent en sådan Skæbne, men „sådan skete det“. Men hvad

han således mistede her i Verden, det gav Gud ham hist, ikke i Himmeriges Rige, men i Dødsriget, i Paradis. Og Lignelsen siger os da: Således hjælper Gud hvert Menneske, som lægger sin Sag i hans Hånd, til at opnå alt det, som synes ham berøvet af Sygdom, af Nød og ved Død, før hans Muligheder var blevet til Virkelighed. Ingen kommer til at lide Uret, heller ikke menneskelig og folkelig set, ingen Magt i Verden kan hindre Guds Tanker med et Menneske i at blive virkeliggjorte engang.

Når jeg da tænker på de Børn og de unge, som rives bort af Sygdom eller af Krig, af alt det, „der skete“, uden at vi forstod, *hvorfor* det skete, tænker på de Muligheder, der blev tilintetgjorte — for os at se —, de Løfter, der ikke her blev indfriet, da må jeg tænke og tro: disse Børn og disse unge vil ikke gå Glip af noget af det, de var anlagt på og skabt til, ej heller deres menneskelige og folkelige Ret, som Døden synes at berøve dem. I de dødes Rige vinder de alt det, de her blev berøvet. Der vil de — som Lazarus mødte og kom til at sidde sammen med de største og bedste i sit Folk — møde og få Lov at komme sammen med de største og bedste af det Folk, de nu hørte til, der vil de få Lov til at tale med Venner i Lys.

Og Stedet, hvor det sker, det er „Paradis“. Der ligger vist meget gemt i dette Ord. Det må betyde Menneskelivets Udvikling under Kår som dem, Adam og Eva blev sat ind under i Tidernes Morgen her på denne Jord, før Slangens Gift havde plettet Glæden. Der vil alle Muligheder just kunne udfolde sig frit og uden Hindring, uden Tryk af Synd, Skyld og Død. Den, som sejrer, ham vil jeg give at æde af Livets Træ, som er i Guds Paradis, siger Herren. Det kan kun betyde, at dér skal alt vokse

op til sit Mål indtil Vorherre Jesu Kristi Dag, for så derefter at få Del i Gudsrigets Herlighed under Fredstiden — Tusindårsriget — her på den gamle Jord, og så endelig engang, når Udviklingen er til Ende og Gud er blevet alt i alle, at vorde ham lig — og vinde den fulde Salighed hos Gud i Himmeriges Rige. — —

Paradiset, der således kan siges at være flyttet fra Jorden til de dødes Rige, siden Vorherre var der — det er da ret egentlig det forjættede Land, dér vokser et Menneske efterhånden af Guds Nåde op til at kunne være med på „Forklarelsens Bjerg“ — som Moses og Elias en Gang var det med Herren, mens han vandrede her på Jorden. Og fra dette høje Stade vil det så se Livet heneden som forklaret, se, at Skæbnerne var ej blinde, men blinde var kun vi. Sådan som Moses sikkert forstod og vel talte med Jesus om det på Forklarelsens Bjerg, hvor de jo talte om hans Udgang, som skulde fuldbyrdes i Jerusalem. Mon det ikke var dette, Moses talte med Jesus om — og måske trøstede ham med — at *nu* så han, hvad der vel engang måtte synes ham hans Livs største Sorg, at han på Jorden kun fik Lov til at *se* ind i det forjættede Land, men aldrig kom derind — nu så han, da han så det fra sit høje Stade, det var en Nåde og en Lykke for ham: Han så det forjættede Land ligge for sig i Lysets Herlighed; men han blev skånet for den Kamp og Strid, den Møje og Smerte, det vilde have kostet ham, om han skulde have erobret det.

Sådan — tænker jeg — vil den Dag komme for Børnene og de unge, som kun fik Lov til at se ind i Fremtidens forjættede Land henede men ikke kom derind — de vil dog få Lov til med Jesus at komme ind i Guds Paradis, æde af Livets Træ og således vokse den sande

menneskelige Vækst i Samliv med de bedste af deres Slægt og deres Folk, og de vil en Dag på Forklarelsens Bjerg få at se, at det var dog ikke den ringeste Lod de fik: De så her på Jorden i Håbets dejlige Syner, i deres Længsler og Drømme Fremtidens dejlige Land. De kom ikke ind i det Land, som de nu ser ikke heller var så fagert, som det syntes dem, og de blev skånet for megen Kamp og Strid og Smerte og Skuffelse. Men de kom ind i det *virkelig* forjættede Land, Guds Paradis, og dér fik de meget mere, end de havde kunnet drømme om. Og så har de endda det bedste tilbage. — —

Fremtidens Land

sagtelig stiger. I Morgenens Glans
gløder vort Hjerte og skærpes vor Sans.
Vender vor Hjemstavn mod Opgangen hen,
— vor Gerning med den —
ser vi som Moses med luende Sind
i Dødsstunden ind
i Fremtidens Land.

Thyge Thygesen.

Byg dig et Bedekammer.

Forfatteren Sophus Schandorph har skrevet et Digt med Overskriften: Byg dig et Bedekammer.

Det begynder:

Byg dig et Bedekammer,
hvorind du kan ty
fra dødelig saaredes Jammer,
fra Vaabnenes hvinende Gny
og puste paa ny
dit Væsens halvslukte Glød i Flammer;
thi meget saa du derude,
som knækked dit Haab, som smelted dit Mod,
Nakker, der knejsende stod,
saa du jo ynkelig lude.
Brudte Løfter og svegne Ord
som Sværdstumper dækkede Sletten,
kold som en Knivsod Tvivlen før
gennem dit inderste Jeg:
„Hvor er Sandheden, hvor er Retten?“ —
Mørket slører hver Vej,
Tvivlen hver Nerve rammer!
Byg dig et Bedekammer.

Han taler da om, hvad dette Bedekammer skal rumme. Her skal være et Orgel, der kan „bruse som mange Vande“ og „tone Liv i hvert Minde“, kalde Erindringen frem om de lyse, lykkelige Dage saa vel som om de tunge

og mørke, vække Sejrsjubelen saa vel som Angesten fra de Tider, da man veg til Side fra den Vej, man havde at vandre, og svigtede der, hvor man skulde være fast.

Der skal være Blomster i det Bedekammer.

„Hæng op paa dit Kammers Mure
Minder fra Havens brogede Bed,
fra Grøftens spraglede Bred,
fra Brakmarkens spættede Fure.

— — — — —
Der høres ej Graad, der buldrer ej Kiv,
Loven hvisker saa tyst sit Bliv.
Hvor kvæger det Menneskesindet,
det skyldfrie Planteliv.“

Men der skal først og fremmest være Menneskebilleder i Bedekammeret.

„Lad Blomsterne rundt sig som Rammer
om Menneskeaaasyn fæste!
Hæng op i dit Bedekammer
Billeder af de bedste:

— — — — —
dem, som det højeste voved
og derfor det højeste vandt.
Men slavisk du ej maa knæle
som Klerk under Kryptehvælv;
de største Menneskesjæle
er dog i Slægt med dig selv.

Da han saa har bygget og smykket sit Bedekammer, vender han igen tilbage til sit Udgangspunkt: det indtrængende Raad til hvert enkelt Menneske:

„Byg dig et Bedekammer,
hvorhen du kan ty
og søge fra Livets Jammer
et sjælegenfødende Ly.
Lutret og styrket paa ny
du iler i Livet ud i Sollysets Flammer.“

Det er en alvorlig Røst, som det i en alvorlig Tid som vor er værd at lytte til. Indad, det er Vejen, ind i Dybet af sig selv: fra Selverkendelsen og Selvfordybelsen i Ensomheden og de stille Timer til Livsforstaaelsen og Arbejdshengivelsen ude i Mylderet, hvor Modsætningerne mødes og brydes. Det er i Sjælens Grund, Menneske-karakteren formes; det er her, de Veje afstikkes, der fører til Lykkens forjættede Land.

Nu er der vel nok dem, der vil sige, at dette Bedekammer er fattigt, og det er paa en Maade ogsaa rigtigt nok. Kristne Mennesker vil sige — og med Rette — at det eneste Bedekammer, som duer, det er et saadant, hvor Gud bor, og hvor man beder til ham i Jesu Navn; der er Bod for alle Savn, Lægedom for alle Saar; der og kun der finder den trætte Menneskesjæl den Styrkelse og Fornylse, den trænger til i en Verden, hvor „der hades og myrdes, Slægt efter Slægt“, hvor „Sorrige og Glæde de vandre til Hobe“, og hvor „hvad her vi elske, ejes kun Borg, paa uvis Frist“.

Det var ikke et „kristent“ Bedekammer, Schandorph tænkte paa, da han skrev sit Digt; thi Kristen var han ikke, selv om han i sine „Oplevelser“ kunde skrive: „Ateist! Nej, det kan jeg ikke blive. Jeg har altid et Alter nær ved mig for „den store Ukendte“.

Men hvad han vilde, var paa sin Vis at hjælpe Menneskene til at faa noget ud af deres Liv, faa den ødelæggende Træthed og Tomhed jaget væk af Sjæl og Sind og vise dem hen til den Selvfordybelse og Selverkendelse, uden hvilken Livet kun bliver Overfladiskhed og Leg. Der er mange, der trænger til hans Raad, og det er muligt, at hvis de Mennesker, der ikke kan se Gud, faar bygget sig et saadant Bedekammer, de da lettere

kan faa Øje paa Gud og den Livets dybe Sammenhæng, som ganske vist ofte er aabenbaret de enfoldige, men aldrig, aldrig de overfladiske.

Det indre Livs Krav og Fornødenheder kan ikke ofte nok fremhæves, og en af Betingelserne for Udviklingen af et sundt og stærkt indre Liv er Ensomhed og Selvfordybelse; det er derfor en vigtig Opgave for enhver at faa bygget et Bedekammer, et ensomt Sted, der kan være en hellig Tilflugt for Sjælen, et Sted, hvor Livets Grundakkorder kan lyde, og hvor det splittede og spredte i Menneskevæsenet kan samles igen. Forældre og Lærere maa hjælpe Børnene at løse denne Opgave allerede i Barndomstiden, eller i alt Fald føre dem saaledes, at det vil falde dem ganske naturligt og ligetil at prøve paa at løse Opgaven, naar de er kommen til Skelsaar og Alder. For de voksne bliver Opførelsen af dette Bedekammer et Arbejde, de aldrig maa blive trætte af, en Opgave, hvis Løsning de aldrig bliver færdige med. Hvad man begynder her i Barndommen, skal fortsættes op i Aarene, og i samme Grad det lykkes, vil man naa at sande Inge-manns Ord, naar han i Holger Danskes Sang om Livet siger:

„En Draabe kun af Kilden, hvor først den udsprang,
en Blomst kun af Grenen, hvor Livets Æbler hang,
og Haaret aldrig graaner, og Sindet blir ej tungt;
men Hjertet gløder evigt, lyksaligt og ungt.“

Til enhver Tid vil vi med Sandhed kunne sige til os selv — og maaske ogsaa til andre — at vi er for sløje og ligegyldige med dette Arbejde og denne Opgaves Løsning; det bliver til for lidt med os; ja, naar vi ser hen til de Livskaar, vi har faaet at leve under, og den Arv, vi har faaet fra vore Fædre, maa vi sige, at det bliver

til langt mindre, end man havde Grund til at vente sig af os, og vi, der kalder os Kristne, maa slaa Øjnene ned og med ydmyge Sind bede Vorherre have Taalmodighed og Langmodighed med os.

Tager vi Hensyn til alle ydre Ting og tænker paa, hvilke Fremskridt vi har naaet frem for vore Fædre eller fra de gamle Dage, da maa vi indrømme, at alt er bedre baade her og der. Vi bor bedre, spiser bedre og klæder os bedre; vi kører ikke med Stude længere, men bruger hurtigere Køretøjer: Jernbanetog, Biler f. Eks. Tænk paa Forskellen mellem den osende Tranlampe eller Tællepraas i vore Fædres Tid og det elektriske Lys, der nu straalere baade her og der. Overalt, hvor vi vender os hen, er der Forandring og Fremskridt; Mennesket har langt større Magt og Evne end før; Maskinerne har øget hans Kræfter mangefold, og Snildet gør det muligt for ham at gaa ud over Naturen ogsaa paa andre Felter, f. Eks. kan han skærpe sine Øjne ved at bruge Mikroskopet.

Men spørger vi saa: Er Mennesketilfredsheden bleven større og Menneskelykken rigere end før? Er der færre Bekymringer for Udkommet hos os end hos vore Bedsteforældre? Har vi i Virkeligheden mere Højsind, større Retfærdsfølelse, højere Moral end de gamle? da tør vi ingenlunde uden videre svare ja, og vi faar ligesom en ydmygende Fornemmelse af, at det er et Misforhold, naar alt andet er bleven bedre, men dybest set er Menneskene ikke bleven det. Man faar ofte en Følelse af, at den stærke Udvikling af mekaniske Kræfter og tekniske Redskaber har gjort Livet saa let i ydre Henseende, at det har ført til sjælelig Ugidelighed og aandelig Dovenskab; de mange Bekvemmeligheder har gjort os magelige baade legemligt og sjæleligt. Sansen for det væsentlige er ble-

ven sløvet, og det uvæsentlige er kommen til baade her og hist at spille en langt større Rolle, end det fortjener. Livsnydelserne bliver mere og mere, hvad man kan faa for Penge uden Arbejde og personlig Indsats. Uden Anstrengelse vil man opleve stærke og spændende Scener af Livet, man vil se, men ikke leve. Det hele bliver paa den Maade simplere og fattigere paa Indhold. Tænk paa Biografteatrenes Mængde og den stærke Rolle, Filmen spiller i vor Tid.

Man glemmer, at Livet koster, at det ikke er nok at være Tilskuere til det; man maa med i det, gøre sin personlige Indsats, hvis man vil vinde noget af det, som har Værd. At det er rigtigt, oplever man jo da ogsaa en Gang imellem. Hvem husker ikke den Nydelse, som det var at have anstrengt sig for at naa et Maal og have naaet det. Det var strengt at kravle i Fjældsidene paa de smalle, stenede Stier for at naa op i Højden; men det var lifligt at staa deroppe efter Anstrengelsen og se ud over det hele. Tilværelsen udvidede sig, Verden blev større. Og den Følelse af Glæde, naar man havde vundet frem, lyver ikke; det er netop Hemmeligheden ved Lykken og Tilfredsheden i dybeste Forstand, Hemmeligheden ved Livet selv — *det skal vindes*. Værdier faas ikke for intet; de skabes ved Arbejde, og jo mere det koster af Tid og Kraft at frembringe dem, des værdifuldere og „finere“ er de. Det er ikke Størrelsen, Omfanget, det ydre, som det kommer an paa; men det er Kvaliteten, Sammensætningen, Bygningen. Dette gælder ikke alene i den haandgribelige Verden; men det gælder lige saa fuldt i Aandens Verden, hvor de Kræfter jo dog bor, der til syvende og sidst driver Tidens Hjul. Mangelen paa Forstaaelse af dette i vor Tid har været Aarsag til, at

Udviklingen paa det sjælelige og aandelige Livs Omraade ikke har kunnet holde Skridt med Udviklingen paa det materielle, ydre Livs Omraade, hvor Evne og Magt er vokset saa stærkt. Egentlig burde det være saaledes, at hvad der virkelig i god Forstand øger vor Styrke, ogsaa øger vor Evne til at være lykkelige. Det skulde nødtigt blive sandt, hvad en fransk Videnskabsmand, den nys afdøde Naturforsker Fabre, siger et Sted: „Den Dag vil komme — alt synes at sige os det — paa hvilken Mennesket efter at være gaaet fra Fremskridt til Fremskridt vil bukke under, dræbt ved Overmaalet af det, som det kalder Civilisation“.

Livsplanens Mening maa dog vist være den, at Mennesket altid skal vokse, saa længe Livet varer, og at den ene Slægt skal tage rigere og rigere Arv fra den anden. Skal Civilisationen ødelægge Mennesket, bliver det derved, at han fortaber sig i det ydre, det materielle med alle dets Bekvemmeligheder og glemmer den dybe Harmoni mellem Legemet og Sjælen og det fine Samspil mellem det endelige her paa Jorden og det uendelige uden for os og inden i os.

Vil man sit eget Vel og sin Tids Vel, maa man altid søge dybere ind i Sjælens Verden, altid søge ivrigere ind i Aandens forjættede Land, vise hen til og pege paa den Vej, der fører did, og her er det, at det bliver nødvendigt med Bedekammeret, Lønkammeret til Selvbesindelse; vi maa ind i Ensomheden, ind i Stilheden og Eftertanken for at finde Rede paa os selv, vor Længsel, vor Vej, vor Gud.

Her er da et Par Ting i Schandorphs Digt, som det er værd at standse ved et Øjeblik og tænke efter. Han siger, at der i vort Bedekammer skal være Blomster og

Menneskebillede. Vi maa have Lejlighed til at være ene med Naturen, som den er fra Skaberens Haand, og Historien, saadan som den lever i „de bedste“ fra Slægt til Slægt, de Mennesker, der som lysende Forbilleder vinker og maner os fremad.

Naturen har noget at sige til os Mennesker; det gælder at staa stille og bøje Øret til Blomsternes Tale om Livets Skønhed og Orden. Den Tale skal nok faa os til at tænke og undres. Staar vi stille og lytter, og aabner vi vort Sind for Naturens Sprog, da vil vi føle, hvorledes Livet begynder at vældø i Sjælen paa ny, hvorledes alt det tørkede og træede bliver friskt, grønt og ungt igen, og hvorledes Hjertets Strenge stemmes som til Højtid.

Paa saadan en Tid er der heller ikke langt til den religiøse Følelse og Grebthed, hvoraf den kristne Tro og Bekendelse vokser frem.

Lad os tænke paa Morten Børup, saaledes som Blicher har skildret ham i sit dejlige Digt. Han slaar Hø sammen med de andre Karle; men ved Enden af Skaaret standser han, og da Fogeden vil vide, hvorfor han staa stille, svarer Bondeknøsen:

„Saamænd da, strenge Hr. Foged,
jeg stod og grunded oppaa
den Blomstervrimmel saa broged,
hvor den kan komme fraa.“

Pludselig har det slaaet ned i hans Sind, at „de falder hver evige Sommer og kommer igen hver Vaar“, at der er et Guds Under i disse Straa og Stængler. Her er Forundringen, som er frugtbar for den religiøse Følelse. Hvor er det et smukt Billede af den Bondekarl, der, da Fogeden vil slaa ham, smider sin Le og løber fra Trælle-slidet efter det Aandens forjættede Land, hans Sjæl higede

imod. Jo, det er godt at standse over for Naturens Hemmeligheder og Mystik, hvor ens Øje kan blive indstillet til paa een Gang at se nærved og samtidig tabe sig i fjerne Udsyn og vide Udsigter. Det var ikke for ingenting, at Vorherre viste sine Disciple hen til Naturen med Ordene: „Ser til Markens Lillie og til Himmelens Fugl“; thi hans Tale var fuld af Billeder derudefra, dybt fortrolig som han var med alt sin Faders Værk og i det kendte hans uendelige Godhed for og Kærlighed til Menneskene.

Alle Aandens Stormænd baade før og siden har elsket Naturen og lært af den: David og Profeterne saa vel som Frans fra Assisi og Brorson, Leo Tolstoy saa vel som Florence Nightingale. Den kristne Mystiker, Munkestifteren den hellige Bernhard fra Clavivaux sagde: „Bøgen og Egen er mine Læremestere“; den moderne Digter, den krasse Realist Sophus Schandorph, siger: „Hvor kvæger det Menneskesindet, det skyldfrie Planteliv“ — kvæger, det vil sige: gør levende. Han kan sige som Kaalund:

„Jeg aner en evig Harmoni
fra Støvet til de yderste Sole“.

Han har „den samme lidt ubestemte Tro“ og føjer til:

„Jeg tror paa Naturens uendelige Kraft,
paa Livstræets evige, spiresvangre Saft,
hvorfra der vælder Former frem i Trængsel.“

Hvor forskelligt de nu end kan se paa Naturen, saa er de enige om, at Mennesket skal lytte til dens Tale, gaa i dens Skole. Derfor: bliv Naturven, bliv fortrolig med Aarets Løb og Aarstidernes Vekslen i Plantelivet saa vel som i Dyreverdenen . . . „og saa i det hele

leve sig ind i og blive fortrolig med Naturens store Processer og Aktioner, Naturens hele store Livsbevægelse. Man maa leve med Efteraar og Vinter, med November og Januar. I dem og deres aarlig tilbagevendende Færd maa man føle sit eget Liv spille med, hilse det alt igen som gamle Bekendte, hver Gang det kommer paa ny, og dog som noget nyt, der har sit friske, sit pikante. Man maa slutte et fortroligt Bekendskab med Vinteren som med Sommeren, ja, med Regn-, Slud- og Taagedagene, saa at man og kan føle sig i de Melodier, som de spiller op for os, naar de kommer til os i Besøg.“

Saaledes siger Sibbern i „Gabrielis Breve“, hvor han vil lære Menneskene at bevare deres Sjæls Sommerlighed, bevare deres Ungdom til deres Alderdom og fylde sig med en Livspoesi, der kan vælde bestandigen.

Har vi læst det hos den gamle Professor med det dybe Sind og den stærke Livstrang, lytter vi igen med mere aabne Øren til, hvad Schandorph siger:

„hæng op paa dit Kammers Mure
Minder fra Havens brogede Bed,
fra Grøftens spraglede Bred,
fra Brakmarkens spættede Fure.“

Det er lige ved os og om os, det, som vi trænger til.

„Men Blomsterne skal rundt sig som Rammer om Menneskeasyn fæste.“ Vi skal ikke blive ude i Skoven eller paa Heden; vi skal leve blandt Mennesker, og vor Sjæls Lønkammer skal være fyldt med Menneskebilleder, Billeder af de bedste, som vi har kendt og hørt om. Ind for dem skal man træde ene, hver enkelt som den, han er, og prøve i Lyset fra deres Liv at finde sig selv, sin Sjæl og sit Væsens inderste og egentligste Kærne.

Det er godt at gaa de største under Øjne og i Ensom-

heden gennemtænke og overveje, „hvad ædle kaldte Livets Lyst“. Deres højeste Livstrang vil aande ind i vor Livstrang; deres bedste og mest prøvede Tanker vil strømme gennem vor Tankegang, og Hjerteslaget i deres Virken vil varme helt ind i Sjælen paa os, hvis vi er standset som dem, der ydmygt føler Afstanden mellem Liv og Livsmaal.

Og naar vi da spørger: „Hvem og hvor“, behøver vi ikke at gaa saa langt af Led for at finde det, vi ønsker, maaske findes „de bedste“ i vor egen nære Kreds, de med det varme Hjerter og Villien, som er vendt mod det gode. Men ellers dukker de op af Historiens Strøm den ene ved Siden af den anden, hvis vi vender Blikket did, blinker pludselig frem som Fyret ved Kysten med det Skær, der viser Vej i Nattemørket over urolige, dybe Vande — „lovet være Himlens Gud, de ædles Æt dør aldrig ud“ — og de kan være med at redde os, saa vort Liv ikke gaar i Staa nogen Sinde, men vokser som Træet: højere mod Himmelen og Lyset med Skud og Blade, dybere og videre i Mulden med Røddernes Net.

Der er et gammelt Ord, der siger: „Sig mig, hvem du omgaas, og jeg skal sige dig, hvem du er.“ Det er gammel, sand Tale om, hvad Betydning vore Omgivelser har, og hvorledes vi kan forvandles og præges. Men der er det saa ogsaa værd at huske paa, at har vi et „Bede-kammer“, fyldt med det, vi elsker, saa kan vi ogsaa vente efterhaanden at forvandles til det, vi elsker.

„Salig er den Mand, som har Lyst til Herrens Lov, og som grunder paa hans Lov Dag og Nat. Han skal være som et Træ, der er plantet ved Vandbække, hvilket giver sin Frugt i sin Tid, og hvoraf ikke eet Blad affalder, og alt, hvad han gør, skal han faa Lykke til“ — saaledes

synger David, og denne Forjættelse skal ogsaa — i nogen Maade — gælde os, naar vi bliver ivrige efter at søge Ensomheden og Stilheden for at grunde over Livets Væsen, Mening og Sammenhæng og forstaa os selv i Forhold dertil; det vil ogsaa hjælpe os til at finde Gud, se hans Ansigt og føle hans Kraft, hjælpe os til efterhaanden at finde og bygge det Bedekammer, som alene duer, naar det rigtig kniber, Lønkammeret, hvor Gud bor i al sin Storhed og med al sin uendelige Miskundhed.

I vor Bibelbog fortælles der om en Mand, der søgte efter ægte Perler, og da han fandt den eneste ægte Perle, gik han hen og solgte alt, hvad han ejede, og købte den.

Her er der aabenbart Tale om en Udvikling, en Vækst rent menneskelig set først, og denne gør, at den eneste ægte Perle kan findes og købes. Bliver vi først rigtig Mennesker, gode og ædle Mennesker, ivrige med at søge det gode og gøre det gode, da vil vi føres imod at opdage det godes Kilde, Gud selv, da vil vi have lettere ved gribe den Skat, som kan hjælpe os til at „vandre for Herrens Ansigt i de levendes Lande“. Jo tidligere, det kan ske, des bedre; det er det, den gamle Salmist mener, naar han taler om, at „vore Sønner maa være som Planter, der er kommen til Frodighed i deres Ungdom, og vore Døtre som Hjørnepiller, der er udhuggede efter Templets Stil“.

Mennesker, der kan hjælpe os ind i denne Udvikling, gælder det om at opsøge; Skoler, som kan fremme denne Vækst mod Frodighed og Adel, gælder det om at rejse og gæste.

Nu kommer Julen. Skal vi faa rigtig noget ud af den, maa vi se at faa det „stille“ Sind, der stemmer med Julehøjtiden. Uden det bliver det kun et svagt Skær, der

ra Julestjernen og Julelysene faar Magt til at skinne ind i vore Hjerter; men det var Meningen, at et stærkt Lysvæld skulde bryde Hjertets Kulde og Sjælens Mørke.' —

Vrigsted Højskole. — Kransen hejst paa det nye Elevhus.

Modtag hermed en venlig Hilsen og min Hustrus og mine bedste Ønsker om en glædelig Julefest og et godt, velsignet Nytaar. Denne Gang kommer vor Hilsen fra nye Egne om ad Vestbirk ud til Eder. Nu, mens jeg sidder her og skal til at sætte Slutningstegnet, hører jeg Tømrernes Hamren paa vort nye Elevhus her i Vrigsted, og mit Blik ser ud over frugtbare Marker med Gaard ved Gaard, med Kvæg og Kornrader mod de kuplede Skove ved Rosenvold og Fakkegrav.

Kristen A. Lange.

Fra Vestbirk til Vrigsted.

I tilstundende efterår rejser lærer Kristen A. Lange fra Vestbirk. Han har købt og skal som forstander overtage Vrigsted højskole. Undertegnede må byde farvel til en mand, der først som elev, siden som lærer, har været knyttet til Vestbirk højskole i en lang årrække. Vore meninger vandrer sommetider ad forskellige veje; men jeg mindes ikke, at der nogensinde er falden et bittert ord imellem os. Han har været en god medlærer, en begejstret idealist i den fri skoles tjeneste. Han kan møde med et blankt skjold i den kamptid, som folkehøjskolerne går imøde, og da både han og hans hustru ejer bundne kræfter i deres personligheder, som måske bedst udløses under ny former, så siger jeg dem farvel med en oprigtig tak for trofast færd i svundne år. Mine allerbedste ønsker følger dem til Vrigsted.

Kristen A. Lange er født den 18. januar 1873 i Skivum, der ligger to mil syd for Nibe. Han er yngste søn af gårdejer og kromand Christian Ditlev Lange og Hustru Ane Marie Nielsdatter, der før havde været gift med Ludvig Krebs. Søskendeflokken bestod af 11 børn, af hvilke de to døde som små.

Fra skolegangen i Skivum har Kristen A. Lange ikke

mange gode minder. Han hørte aldrig et æventyr og kun en fædrelandssang. Tiden gik med lektieterpen og ramseri.

Efter konfirmationen blev han en vinters tid medhjælper ved skolen. Uden for den førte han et rigt samliv med naturen, når han som hyrdedreng fulgte med kvæget i kæret og ud på heden. Dette samliv skabte en rig naturfølelse i hans sind. Han blev knyttet til Himmerland med de inderligste bånd. Gamle Vestbirkelever vil ikke glemme hans oplæsning af Joh. V. Jensen. Han fik en lang barndom, idet hyrdedrengelivet fortsattes, til han var næsten 16 år. Derefter arbejdede han med landbrug i sit hjem, og 1890 kom han til Ågård ved Års st., hvor han lærte havebrug og plantørvirksomhed hos sin broder, Chr. Krebs Lange, der nu er frimenighedspræst på Stevns. Efter to års forløb overtog han selv planteskolen, samtidig med at han passede haver og rodfrugt for omegnens befolkning.

Han førte for resten i disse år en noget omflakkende tilværelse og traf sammen med mange forskellige slags mennesker, idet han også spillede til gilder, legestuer, baller og fester. Om vinteren travede han rundt og solgte have- og markfrø.

Undertiden rejste han også med sin fader til markerne, hvor kromanden opslog sit telt.

Lange hjalp til med opvartningen, og det var ikke altid lige hyggeligt.

Faderen var en udmærket mand, der med sin bestilling som kromand forenede sognefogedembedet. Viste nogen sig opsætsig under påvirkning af stærke drikke, trak han sit skilt frem, hvilket havde en udmærket virkning. Han hørte — ligesom Nyboe i Koldbye — til den slags kromænd, der aldrig tålte svir i skænkestuen. Han var en

myndig, streng og meget korrekt mand. Hans skrivelser bar præg af embedstenen fra Frederik den Sjettes dage; men Lange glemmer nok aldrig den forunderlige mildhed, der strømmede fra faderens væsen, når han om aftenen pakkede dynen godt til om sin lille og yngste dreng.

Moderen var en del ældre end faderen. Hun havde, som før nævnt, været gift en gang før, og hun var kun 18 år, da hun begyndte sit første ægteskab. Hendes mand var periodisk sindssyg og døde i et heftigt anfald af denne sygdom samme nat, som hun fødte det 5. barn. Dette døde. Hun var dengang 28 år. Langes fader, der var seminarist, blev nogen tid derefter lærer i Skivum skole, hvilken stilling han senere opgav, giftede sig med enken og overtog kroen og gårdens drift. Han var da knap 20 år, men det blev et meget lykkeligt ægteskab. Hun var en fortrinlig husmoder, på færde årle og silde. Hendes dag var optaget af at lægge alt til rette på bedste måde for dem, der var hende betroet, og hendes hjærte-lag spændte videre end til de nærmeste. Hun var meget god mod fattigfolk. I en tid, hvor der var så knapt i hjemmet, at føden kun bestod af det nødvendige brød, fik hun altid noget til overs til dem, der havde det endnu knappere.

Blandt de mennesker, som kromandens mange bestil-linger førte ham sammen med, var der også nogle, som hørte til Lundby højskoles kreds og frimenigheden i Himmerland med samlingssted i menighedshuset i Trængstrup, og da Kr. A. Langes ældre broder, Chr. Krebs Lange, havde været elev hos Jens Bek i Mellerup, åbnede højskoleverdenen sig for hans blik. Ved et efterårsmøde i Søttrup traf han undertegnede og fik mod til at melde sig som elev. I vinteren 1893—94 var han på skole

her, gærende og stærkt grebet af historiens og digtningens rige verden. Allerede den vinter begyndte tanken om at blive en af højskolens arbejdere at spire i hans sind, og han byggede en herlig borg i fantasiens lyse rige. Han havde her to gode kammerater: Knud Buus, som nu er sognepræst i Hvirring og Hornborg, og Povl Holm, højskoleforstander i Hjørlande. De tre vilde slå sig sammen. Buus skulde være forstander, da han var den ældste, ligesom der også tilstodes ham den forret at gifte sig. De to andre forpligtede sig derimod til at leve i cølibat, da de mente, at skolen kun kunde bære én kone!

Tanken om at blive højskolelærer modnedes hos ham den følgende sommer, og han begyndte da at forberede sig til seminariet hos lærer Rotbøll i Skivum. Samtidig var han „forskolelærerinde“, idet der netop på dette tidspunkt var indtrådt vakance.

Fra 1895—98 var Lange elev på Gjedved seminarium, hvorfra han dimitteredes med udmærkelse.

Han drog lige fra eksamensbordet til Vestbirk højskole, hvor han nåede at virke som lærer den sidste måned i sommerskolen 1898. Han har siden været fastknyttet hertil. Han har deltaget i forskellige kursus, f. e. delingsførerkursus på Vallekilde 1898, højskolelærerkursus og universitetskursus i Uppsala, Voss i Norge og København. I året 1900—1901 havde han statens etårige kursus med dansk og historie som hovedfag. Han har rejst i England, Norge og Sverige.

Ved siden af lærervirksomheden, hvortil Lange stadig forbereder sig med den største flid, har han i forskellige dagblade og ugeblade som „Højskolebladet“, „Hjem og Skole“, „Baunen“ „Ret“, og „Børnevennen“ søgt at

vække interesse for tanker, der ligger ham på sinde. Af bøger har han udgivet:

1. Den lingske gymnastik i Danmark. Et jubilæums-skrift. 1909.

2. Pehr Henrik Ling. En levnedstegning. 1911.

3. Sundhedskilder. 1912.

4. Florence Nightingale. En levnedstegning. 1915.

Desuden skrev han en skitse „Hyrdedrenge i kæret“ til en præmiekonkurrence 1910. Han fik 2. præmie.

Langes første hustru var en datter af Jørgen Nielsen, Ågård ved Års. Hun hed Nielsine Lovise Nielsen. De blev gift 1902. Hun døde 15. januar 1907, efterladende sig to børn.

I december 1909 blev Lange gift med Marie Strunge. Hendes fader er malermester i København. Moderen stammer fra Thy. Denne moder tog med begejstring del i livet på Galtrup højskole, da hun som ung kom til Mors. De har begge været elever på Askov, faderen to gange. Han har rejst meget, og fortællingen om, hvad han så på de lange farter, vakte børnenes længsel efter alt det skønne i naturens og kunstens store rige.

Fru Lange har gået i comtesse Moltkes skole og står vist i størst taknemlighedsgæld til frk. Josepha Martensen (datter af H. L. Martensen), en gennemdannet personlighed, en åndfuld og omhyggelig lærerinde i skolen.

Efter endt skoletid kom fru Lange til husvæsenet et par år, senere på Femmers seminarium i København, hvorfra hun dimitteredes 1907 med mg× i hovedkarakter. Meget forlæst og noget forknytt kom hun efter endt eksamen her til som feriegæst. Hendes farfar var „gamle Strunge“, pastor Konradsens og vor skoles tro ven, og hendes faster, fru Helga Videbæk i København, har med

*Kr. A. Lange
og Familie.*

moderlig ømhed og klogskab gjort det hjemligt for mine børn i deres læsetid. Her lærte hun så Lange at kende. Efter at hun havde været lærerinde på Himmelbjerggården et år og derefter et års tid ved forskoleseminariet i Vejle, holdt de to bryllup i december 1909. I de tre sidste somre har hun undervist højskolens piger i dansk på en måde, som jeg tror, at selv en så stræng og uretfærdig højskolemaler som Alkærsig vilde berømme.

Af de mange muntre og alvorlige lejlighedssange, som har øget vor skoles store taknemlighedsgæld til lærer Lange, må jeg her nøjes med to vers fra et elevmøde:

„Der er vel knap så megen sang
og ej så mange drømme,
som før der var i Danevang
i folkelivets strømme;
men der er meget ærligt mod
bag sammenbidte læber,
og tanken har i livet rod,
når vi mod målet stræber.

Der går et støt arbejdertog
ud over Danmarks sletter
med tilgang hist fra gydens krog
som her fra udmarkspletter.
De mænd de bryder hedens al
og jævner mosens tue,
de grøfter ud den sure dal,
så det er fryd at skue.“

Grønvald Nielsen.

Et Par Digte.

Af Kristen A. Lange.

Julestemning.

Jeg sidder, mens Dagen lider,
og stirrer ad Vindvet ud;
Timerne langsomt skrider,
hyllet i Taageskrud;
Lysning af bedre Tider
brydes med dystert Slud.

Sindet kan være saa bøjet
og brudt ved Solhvervstid;
hvad man af haardt har døjet,
sankes i Hob med Flid,
sidder som Graad i Øjet
fra Dagens og Vejens Strid.

Ja, Gud, i dit høje Sæde,
du lade dit Under ske!
Jeg ønsker paa Jord at træde
som BARNET, der lyst kan le;
jeg længes mod Juleglæde
midt under Vinterve.

Det drager med Aftenskygger
over den vide Jord,
usynlige Hænder bygger
derude en Kirke stor;
enkelte Stjernesmykker
glimter i Mulmets Flor.

Snart hvælver den høje Himmel
sit mægtige Højtidsdag
over al Verdens Vrimmel
og Jordens de mørke Drag;
i Vest en lysende Strimmel
mindes den svundne Dag.

Det kimer, og Klokker ringer
vidt over Marker graa,
Julebudet de bringer
ud til fjerneste Vraa;
det er, som i Luften svinger
Minder, fra vi var smaa.

Der blunder en stille Længsel
dybest i Menneskers Sind,
kuet af Hverdagstrængsel
af Tvivl og af Tankespind,
den bryder med Magt af Fængsel,
naar Julen ringes ind.

Da tier alle de sære
Tvivl, som i Hjertet bo;
da lægger de mange svære
Tanker sig blidt til Ro;
de ringende Klokker bære
Budskab om Barnetro.

Sindet bliver saa stille,
Øret lyttende vendt
mod Barndomstidens milde
Verden saa kær og kendt;
det er som Ørkenens Kilde,
til Fred og til Frelse sendt.

Skal Julefreden jeg vinde,
skal Glæden i Sindet gry,
og skal jeg i Taagen finde
for frysende Sjæl et Ly,
mens Timerne langsomt rinde,
Barn maa jeg blive paa ny.

Er først jeg for Alvor hjemme
i Julen hos Far og Mor,
jeg føler mig ogsaa fremme
der, hvor Gudfader bor;
Jesus jeg kan fornemme
som Barn af Himmel og Jord.

Mens Mulmet Jorden blinder,
jeg nynner en gammel Sang
om Barnet, der hjemad finder,
om Julen, der nok en Gang
kommer med tusind Minder
ved Kimen og Klokkeklang.

(Julen 1914.)

Vaartegn.

I Sol og i Søndenbrise,
i sommerligt Vintervejr
fløjter — min Sjæl til Lise —
fra Gavlen den første Stær
sin gladede Foraarsvise
ud over Krat og Kær.

Fra grønnende Marker stiger
Lærken med Sang mod Sky;
den bærer mod lyse Riger
Skabningens Lov paa ny,
mens Kulden fra Jorden viger,
og Vintertaagerne fly.

I Leg mellem Foraarsbyger,
der vandrer foruden Rast,
lavt over Moserne stryger
Viben med kaade Kast.
Ellebuskene „ryger“
fra Blomster, hvor Svøbet brast.

Slaaenbuskadserne dølger
Stillids, Finke, Musvit;
men jublende Tonebølger
og lystige smaa Kvi-vit
fanger mit Øre og følger
ad Vejen mig Skridt for Skridt.

Gækken smiler i Haver,
Haslen støver i Hegn,
strør sine Blomstergaver
over den hele Egn.
Jeg staar og falder i Staver
ved alle de Foraarstegn.

Jeg ser jo, den kommer atter,
den liflige, lyse Vaar,
skønt knap jeg det rigtig fatter,
den kommer igen i Aar;
daglig jeg bedre skatter,
hvad lysere Tider spaar.

Herligt, at Kulden svinder
for Solens det varme Lys,
at mindre, som Dagene rinder,
vi føler Taagernes Gys;
dejligt, at Sangen finder
med Vaaren igen til Bys.

(Februar 1915.)

Den ny A-Skole.

Aarets Begivenheder.

Det mærkedes allerede ved Aarets Begyndelse, at Krigens satte sit Præg paa Højskolearbejdet, idet Elevtallet, som rimeligt var, maatte gaa ned. Vi plejer at have over 150 Elever i de 5 Vintermaaneder; men vi fik sidste Vinter ikke mere end 104 — dog var de meget velkomne, de, der kom, og Skolearbejdet gik sin Gang, næsten som om der ingen Krig var. Af og til maatte det dog føles, og bl. a. mærkede Eleverne det paa den Maade, at der blev ikke som sædvanligt Elevbal. Derimod modtoges de efter Juleferien med Juletræ i den store Gymnastiksal. Fra dette mindes vi særlig de smukke Julenissers Vandring rundt om Træet med Julevognen, medens de sang Julestemningen: „Sikken voldsom Trængsel og Alarm“. Det var et smukt Optrin, og det gjorde

saa stor Lykke, at det maatte gentages. Stemningen var god, og Festligheden, der sluttede med Chokolade, var vellykket.

Ved „Folketingsvalget“, der afholdtes paa sædvanlig Maade, sejrede Venstres Kandidat Marinus Andersen med 61 Stemmer, derefter havde det radikale Venstres Kandidat 23, Socialdemokraternes 21 og Højres 8 St.

Fra Sommerskolen maa nævnes Elevmødet, Skolens aarlige Højtidsdag. Festligt er det, naar Flagene vajer over hele Byen, og naar alle de mange strømmer hertil. Man mærkede i Aar, at Kredsen bliver større og større. Der har sikkert aldrig været saa mange som denne Gang. Allerede Lørdag Aften var den store Gymnastiksal stoppende fuld af Mennesker. Det kneb lidt med Indkvarteringen; men det gik, der blev Plads til dem alle. „Hvor der er Hjerterum, der er ogsaa Husrum“, siger et gammelt Ord, og Hjerterum har vi meget af her i Vestbirk. Det har ogsaa Egnens Befolkning, mange gamle Elever kan tale med derom, og de gør det ogsaa, naar de efter gæstfri Modtagelse hos en af Skolens mange gode Naboer vender tilbage Søndag Morgen.

Der kan dog være Grund til at minde om, at det vilde gaa endnu lettere med denne Indkvartering, hvis nogle flere vilde tage Tæpper med. Et Tæppe kan let tages med paa Cyklen. Madratser har vi nemlig rigelig af; men vi kan ikke skaffe Tæpper nok.

Fra Elevforeningens Generalforsamling meddeles, at til Medlem af Bestyrelsen i Stedet for Lærer Lange, om hvis Afrejse til Vrigsted andetsteds er fortalt, valgtes Anton Jacobsen.

Det kan siges, at dette Møde var særlig vellykket; det var, som om Tidens Alvor satte sit Præg paa hele Stem-

«Danmark».

•Spinedrengen•.

ningen, og det ligesom skabte en Samfølelse mellem os, der bragte os nærmere til hinanden, og som bevirkede, at dette Elevmøde længe vil bevares i vor Erindring. Denne Stemning mærkedes særligt ved Grønvald Nielsens Foredrag Søndag Morgen, til hvilket han havde forfattet følgende smukke Sang:

Tone: „Det var en Sommermorgen“.

Vildt blusser Krigens Luer,
og Jorden drikker Blod.

I mange stille Stuer,
Der rinder Taareflod.

Det er den unge Moder,
som græder for sin Ven.

Det Søster er og Broder,
som vil til Fader hen.

Han sad paa disse Bænke,
den faldne, brave Mand.

Hun lærte os at tænke
lidt mere paa vort Land.

De elskede vort milde
og stærke, danske Sprog,
for dem flød Livets Kilde
kun under Danebrog.

Vi holder Vennemøde,
i Danmark er der Fred,
mens Kammerater bløde
paa fremmed, fjerne Sted.

Det er saa mørk en Ramme
om alt, hvad vi har kært;
vi næsten kun kan stamme,
at tale er for svært.

Vi samles for at finde
 lidt Trøst og Hjertefred.
 Hvert ædelt Ungdomsminde
 kan hjælpe os dermed;
 hver Stund, naar vi erfared'
 Guds Nærhed i os selv,
 og han sig aabenbared'
 i Sagas klare Elv.

Han var vor Ven i Nøden,
 Lønkamrets ædle Gæst,
 han har til os bag Døden
 den store Gensynsfest.
 Selv Verdenskrigens Vildhed
 og Løbegravens Grus
 kan vidne om hans Mildhed
 bag Lidenskabens Brus.

O Gud, du maa bevare
 vort Hjem, vort gamle Land,
 fra Krig og Syndens Snare,
 fra onde Lysters Brand.
 Din Aand ad rene Stier
 maa lede vore Fjed,
 saa evige Værdier
 kan dale til os ned!

Ja, det mærkedes ogsaa, at det var sidste Gang, at Lange som Lærer ved Skolen var med. Det er en lang Aarrække, han har arbejdet her, og som en af hans Arbejdsfæller vil jeg gerne her sige ham et oprigtigt „Tak for godt Samarbejde“. Jeg føler mig forvissat om, at baade han og hans Hustru har faaet mangt et velment „Lykke paa Rejsen“ med herfra.

Ved Sommerskolens Slutning maatte vi endvidere sige Farvel til Eli Nielsen. Hun vilde ikke love at komme igen, og det lod til, skønt vi ingen Ting ved, at hun havde Udsigt til en fastere Stilling af den Slags med Lænker ved; Rosenlænker haaber hun, at det maa blive; vi haaber det samme, det haaber alle unge Mennesker. Ak ja! Eli Nielsen har været her i flere Sommere. Hun har været en god Lærerinde, vi vil komme til at savne hende; især vil vi savne hendes gode Sangstemme, f. Eks. naar vi skal lege.

Vi har dog allerede fundet en Afløser, det vil blive Margrethe Blume, der i Aar har været Haandgerningslærerinde. Hun vil nu ogsaa uddannes i Gymnastik, og naar det er sket, vil hun overtage Gymnastikken her ved Skolen om Sommeren.

Anton Hansens Sølvbryllup blev husket af mange gamle Elever. Telegrammerne strømmede ind i hundredevis, og baade Anton Hansens og hans Kones Ansigter stod paa straalende Solskin fra Morgenstunden af. Hver Time paa Dagen bragte dem nye Overraskelser. Der kom Gaver fra en Mængde forskellige, bl. a. forærede Elevforeningen sammen med Skolens Lærere Sølvbrudeparret et smukt Sæt Kurvemøbler til deres Veranda. Bestyrelsen tog sig den Frihed paa forventet Efterbevilling. — Først af alle mødte paa Byens Vegne P. Bødker. Marie Andersen var lige kommen op, og hun mødte ham i Døren og søgte at forklare ham, at Anton Hansens endnu ikke var staaet op. „Lad du bare mig komme forbi, lille Marie“, sagde P. Bødker, og saa travede han lige ind i Sovekammeret, hvor Anton Hansen og Sofie endnu slumrede i deres blideste Søvn og drømte dejlige Drømme om de svundne 25 Aar. „Nej, nu har jeg aldrig kendt Mage“, udrød P. Bød-

ker, „ligger I her og snuer endnu, ved I ikke, at Solen staar højt paa Himmelen, og ved I ikke, at det er Jeres Sølvbryllupsdag.“ Og derefter afleverede P. Bødker paa egne og paa Byens Vegne en Lykønskning saa hjertelig og velment, som noget Sølvbrudepar kan ønske sig den.

Om Aftenen var der Festlighed i den store Gymnastiksal, og til denne var hele Egnens Befolkning indbudt. Den store Sal var da ogsaa næsten helt fyldt med Mennesker, og der herskede over det hele den hyggeligste og fornøjeligste Stemning. Taler og Sange vekslede til langt ud paa Aftenen. Den saa vellykkede Højtidsdag sluttede med: „Ved Solbjergslag“.

Af Fremmede, der i Aarets Løb har gæstet Skolen, maa vi have Lov til at fremhæve Højskoleforstander Borups Besøg fra København. Borup holdt i Forsamlingshuset et meget interessant Foredrag om sit Arbejde for Højskolesagen i Hovedstaden. Vi mindes med megen Glæde den Energi, der straaledede ud fra hans Ansigt, medens han talte, en Energi, der sammen med Ordene bar Vidnesbyrd om en dyb og inderlig Kærlighed til den Sag og til den Idé, der er den danske Højskoles. Vi forstod, at denne Skoles Fane nu kan hejSES baade paa Land og i By, og vi forstod, at naar den ogsaa nu kan hejSES inde i Kongens København, saa skyldes det Borups utrættelige Arbejde for denne gode Sag.

Ved vort Efteraarsmøde, der i Aar var usædvanlig godt besøgt, sad vi og tænkte paa, medens Folketingsmand Klaus Berntsen talte, hvordan mon det egentlig kan være, at Folk Landet over samler sig i saa store Skarer, naar han taler; for det er jo en Kendsgerning, at det gør man. Er det mon ikke, fordi man føler, at her staar man over for en Mand, der igennem et langt Liv er forbleven trofast

imod sin Ungdoms Ideal. Vi føler, at vi staar over for en Mand, der har prøvet Livets Omskiftelser mere end de fleste, og vi føler, at han har kæmpet for sin Ungdoms Drøm, baade naar han var højest oppe, og naar han var længst nede, og altid paa en trofast og redelig Maade. Vi tænkte, ja, det maa jo være Grunden, og det er en fuldgyldig Grund. Maatte dette da blot være et Tegn paa, at de kommende Tider vil bringe Trofastheden og Redeligheden til Højbords.

De ny Elevværelser i Haven.

Gamle Elever bedes modtage vore bedste Hilsener
med Ønsket om en god og glædelig Jul.

Karen og Kristian Hansen.
Marie Willumsen og Dalborg Jensen.
Nielsine og Anton Jacobsen.

Ad denne Vej bringer vi hermed en hjertelig Tak til alle gamle Elever, som sendte os Hilsener og tænkte på os på vor Sølubryllupsdag i Efteråret.

Kærlig Hilsen med Ønsket om en glædelig Jul trods den alvorlige og vemodige Tid.

Sofie og Anton Hansen.

Glædelig Jul!

Jeg tænker, at det i år bliver sværere end nogen sinde at ønske hinanden glædelig Jul. Det er jo den store fredsfyrstes fødselsdag, vi skal fejre, og festen skal holdes, mens krigen raser. Dertil kommer, at I og jeg har kammerater og venner ude på valpladserne. Men — som jeg før har mindet Eder om — kristne mennesker ved, at glædens kilder kan sprudle frem fra de største sorger; ja somme tider lærer vi først i vort livs mest tragiske øjeblikke, hvad glæde egentlig er for noget.

Jeg tror for vist, at når verdenshistoriens største, uhyggeligste, mest ideforladte og djævelske krig er forbi, da vil der springe glædeskilder frem fra det ædleste i folkene, så dybe og klare som menneskeslægten aldrig før har set. Soldaternes blod bliver glædens udsæd.

Ud fra dette håb og i følelsen af, at den nærværende trængselstid sætter mig i et stedse inderligere forhold til mit livs arbejde, ønsker jeg alle mine kære gamle elever en

Glædelig Julefest!

Grønvald Nielsen.

Regnskab

fra 27. Juni 1914 til 23. Juni 1915.

INDTÆGT:

Kassebeholdning 27. Juni 1914.....	Kr.	679,80
Medlemsbidrag.....	—	1312,02
Overskud i Brugsforeningen.....	—	63,11
Renter fra Anton Hansen.....	—	33,00
Solgt Julehilsener.....	—	28,75
Solgt tiloversblevne Frimærker.....	—	7,80
	Kr.	2124,48

UDGIFT:

Understøttelse til Karlene 1914—15.....	Kr.	205,00
— - Pigerne 1915.....	—	350,00
Frimærker til Postoprævninger og Julehilsener.....	—	223,44
Postoprævninger.....	—	12,60
Konvolutter.....	—	12,33
Trykning og Hefning af Julehilsener.....	—	412,25
Fragt af Julehilsener.....	—	5,73
Papir og Porto.....	—	9,31
Kundgørelser.....	—	8,65
Løn til Formanden.....	—	50,00
Kassebeholdning.....	—	835,17
	Kr.	2124,48

Ovenstaaende Regnskab er revideret og fundet rigtigt.

Vestbirk, 24. Juni 1915.

Anton Jakobsen.

A. Hansen.

Medlemmer, der skifter Opholdssted, bedes
meddele det til Formanden først i November!

Elevforeningens Medlemmer.

A

- Andersen, Martin, Serup pr. Silkeborg.
» Kristjan, Serup pr. Silkeborg.
» Niels, Ravnstrup pr. Ravnstrup.
» Hans Vilhelm, Ringe pr. Ringe.
» Karen, Jerlev pr. Vejle.
» Abelone, Gylling Mejeri pr. Gylling.
» Ingrid, Humble, Langeland.
» Thorvald, Dørup pr. Skanderborg.
» Niels Peter, Ørre pr. Herning.
» Andrea, Debel pr. Faaborg.
» Anna, Højme, Holmstrup.
» Maren, Ommestrup, Mørke.
» Johanne, Sønder Vejen, Studsgaard.
» Anton, Lyngsted, Fjellerup.
» Peder, Mjesing, Skanderborg.
» Niels, No, Hee.
» H. C., Luenhøj, Egebjerg.
» Anders Kristjan, Øsløs.
» Niels Kjærgaard, Lille Degnbøl, Lem.
» Kristine, Boerlev, Gravens St.
» Marie, Boerlev, Gravens St.
» Aksel, Thyrted Præstegaard.
» Julie, Aalbæk, Tranekær, Løsning.
» Karoline, Dybvad St.
» Anders, Palleshave Børnehjem, Ringe.
» Johannes Kofod, Brunemose, Fuglebjerg.
» Jens, Løth i Børglum, Vraa.
» Lars Peter, Hou, Thisted.
» Andrea, Bjerregaard, Aale.
» Jørgine, Bjerregaard, Aale.
» Dorthea, Hestbæk, Roslev.
» Maren, Brugsforeningen i Vestbirk.
» Frode, Ingerslev, Tranebjerg St.
» Kristjan, Thyrted Præstegaard.
» Holger, Mejlgade, Aarhus.

- Andersen, Maren, Vangsgaard, Jerlev, Vejle.
 » Jens Nonbo, Vammen, Viborg.
 » Søren Peter, Birkum Kohave, Højby.
 » Valdemar, Stenderupgaard, Stenderup.
 » Kristjan, Sahl, Bjerringbro.
 » Niels Kristjan, Bonderupgaard, Thorsted, Tim.
 » Michale, Lille Nygade 3, Horsens.
 » Marie, Riis, Skanderborg.
 » Kamille, Øsemagle, Køge.
 » Søren, Hover pr. Galten.
 » Jesmine, Nygade, Ringkøbing.
 » P. Hjerck, S. Vissing, Brædstrup.
 » Kr. Høj, Vorgod, Herning.
 » Oluf, Hudevad, Aarslev.
 » Ingeborg, Lyngsted, Fjellerup.
 » Johannes, Thorsager.
 » Peder M., Viggerslev, Farstrup.
 » Kristen K., Malle, Thisted.
 » Niels. Fjellerup.
 » Petrine, Ramme.
 » Elna, Vesløs.
 » Klare, Nygaarde, Ry.
 » Søren Chr., Godrum, Bryrup.
 » Marinus, Brandborghuset, Auning.
 » Iver Sigurd, Klovborg pr. Horsens.
 » Søren, Visgaard, Sinding, Herning.
 » Jenny, Stensgaard, Doense.
 » Marie, Søndergaard i Trabjerg, Holstebro.
 » Karen, Vesterhavgaard, Emtekær, Assens.
 » Magda, Stautrup Vestergaard, Stautrup.
- Albertsen, Albert, Barrit St.
 Almar, Sergent ved 34. Btl, Sølvgadens Kaserne, Kbhvn.
 Aae, Kristen Kristensen, Sir, Holstebro.
 Andreasen, Kirstine, Starup, Varde.
 Amorsen, Nikoline, Lime, Mørke.
 Andreasen, Aksel og Hustru, Oldrup, Hundslund.
 Aaes, Helene, Sønder Felding, Troldhede.
 Agger, Maren, Øster Jølby, Mors.
 Albertsen, Niels Kr., Otting, Skive.
 Aagaard, Kristen, Nøddelund, Bjerringbro.
 Aarup, Jens J., Havbro St.
 Abildskov, Kristen, Salten, Brædstrup.
 Aagaard, Jens, Vendersgade 5, Viborg.
 Askhøj, Ferdinand og Hustru, Tønning, Tønning St.
 Als, Fru Helene, Hals.
 Andreasen, Aksel, Hvirring, Flemming.
 » Jakob Houdam, Skidenvad, Strande.
 Asmussen, Rosa, Stautrup Skole, Stautrup.

Akselsen, Simon, Skærbækgaard, Barrit.
 Albertsen, Karl, Sønderby, Glud, Horsens.

B

Breum, Andreas Jensen, Kjærup, Frøstrup.
 Beiter, Jens Gylling, Fillipsdal, Tranebjerg.
 Bak, Søren Jensen, Ebstrup, Silkeborg.
 Borup, Johanne, S. Lyngby, Løkken.
 Breum, Marie, Mogenstrup Skole, Jebjerg.
 Bank, Kristjan, Trebjerre, Flemming.
 Bruus, Eva, Tilst, Mundelstrup.
 Bentzen, Hans, Velling, Bryrup.
 Brinkholdt, Ejler Georg, Lambæk, Lem.
 Bjerre, Peder, Godrum Østergaard, Sir, Holstebro.
 Badstue, Jens, Løgstør.
 Bentsen, Kirstine, Spettrup, Stenderup.
 Bank, Kirstine, Juelsgaard, Harborg, Videbæk.
 Bøtke, P., Møldrup, Østbirk.
 Baltersen, Ejnar, Ollerup Skole, V. Skerninge.
 Bollrup, Niels Kr., Ensomheden, Humlebæk.
 Bording, Marie, Voerladegaard, Skanderborg.
 Bærnthsen, Kirsten, Klakring.
 Blaabjerg, Mikkil, Therup, Mors.
 Brødsgaard, Jens Jespersen, Hersted, Vejle.
 Bech, Søren Andersen, Volstrup, Randers.
 Boldsen, Gunnar, Aaberggaard, Bækmarksbro.
 Buhl, Hanna, Humlekærgaard, Hedensted.
 Buus, Pastor, Hvirring, Flemming.
 Bertelsen, Kirstine, Rindom, Ringkøbing.
 Bak, Marius, Skansepalæet, Aarhus.
 Buch, Kirstine, Redsted, Karby.
 Bobjerg, Kirstine, Højskolebladet, Kolding.
 Brixen, Maren Katrine, Staksrøde.
 Bach, Andreas, Østbirk Mark, Østbirk.
 Buhl, Hans, Søndermarksgaarden, Børkop.
 Bording, Kristjan, Kloster Mølle, Skanderborg.
 Bøjen, Arthur, Tendrup, Hornslet.
 Bonde, Ejnar, Værumgaard, Randers.
 Bruun, Kirstine, Gjerrild, Gjerrild St.
 Blaabjerg, Katrine, Torup, Nykøbing M.
 Bundgaard, Niels, Solvang, Lyhne, Tarm.
 Bøgh, Kr., Aagaard, Aars.
 Brønd, Thomas, Addit, Brædstrup.
 Bach, Kristjan M., Spanggaard, Østerild St.
 Boes, Anna, Østbirk Mark, Østbirk.
 Berthelsen, Kirstine, Nedenskoy, Brædstrup.
 Bendiksen, Valdemar, Jelling, Jelling.
 Budde, Frederik, Bek, Store Nustrup.

Bak, Jens Pedersen, Ondsted, Odder.
 Brøndum, Harald, Hellebjerg Mølle, Juelsminde.
 Bjerregaard, Mads, Idom Mølle, Holstebro.
 Bundgaard, Peter, Filskov, Vejle.
 Bomholt, Sivart, Alderslyst, Silkeborg.
 Bentsen, Marthe, Braa Mølle, Braaskov St.
 Brodersen, Marie, Brøndum, Guldager.
 Bojsen, Marie, Bredstrup, Pjedsted.
 Bjerre, Peder, Broholmsgaard, Bellinge.
 » Søren, Kamstrup, Lem, Nissum.
 » Peder, Goderum, Sir, Holstebro.
 Bording, Jens Peter, Gantrup, Østbirk.
 Bentsen, Marius, Egebjergvej, Nykøbing S.
 Bagge, Karen, Kallundborgvej, Slagelse.
 Baunbæk, Lars, Ørstedesvej 39, København.
 Bagger, Fru Astrid, Lindved Skole, Hornsyld.
 Bech, Marie, Voldstrup, Randers.
 Bloch, Kr., Bajstrup, Vamdrup.
 Buhr, Jens Gylling, Ejvinds Allé, Fruens Bøge.
 Bang, Anders, Sønderby, Ebberup.
 Boller, Alfred, Ørnstrupgaard, Horsens.
 Bertelsen, Bertine, Rindom, Ringkøbing.
 Bendtsen, Marinus, Nørrebro 99 A, Odense.
 Bonde, Peder, Grensten, Stevnstrup.
 Bennike, Andreas Chr., Søndergade 29, Middelfart.
 Bundgaard, Kristen, Pallesbjerg, Staby, Ulfborg.
 Buch, Alf., Ødsted, Vejle.

D

Daugbjerg, Direktør, Aalborg Foderstofforretning.
 Damgaard, Niels Juel, Klakring, Klakring.
 Dybdal, Inger, Gjedsted, Gjedsted.
 Dahl, Villads, Skallerup, Nykøbing M.
 Danielsen, Johan, Petersminde, Raadved, Lundum.
 Dahlgaard, Jørgen, Jensbygaard, Skovsted, Thisted.
 Dencker, Peter, Mariehaab, Flemming.
 Ditlevsen, Ane Marie, Nees, Kærby, Mors.
 Dissing, Sidsel, Mellem-Jølby, Nykøbing M.
 Due, Knud, Vinding, Vinding St.
 Damgaard, Margrethe, Friskolen i Glamsbjerg.
 Dyrmosé, Jens Jensen, Møllegade 46, Horsens.
 Dissing, Line, Sandal, Skallerup, Nykøbing M.
 Dalby, Povl, Hunsballe, Gunning, Struer.
 Dissing, Sidsel, Tøvring, Nykøbing M.
 Dath, Søren, Frammerslev, Jebjerg.
 Dueholm, N. C., Hovedgaard.
 Daugaard, Niels, Toftthøj, Jellinge.

Dam, Søren M. Sørensen, Staksrode, Barrit.
Dahlgaard, Johanne, Lilliensborg, Gylling.

E

Eriksen, Mikkel, Østbirk, Østbirk.
Engemann, Visti, Vinthen, Lund St.
Esker, Ingrid, Sødinge, Ringe.
Eriksen, Morten, Skive Mark, Skive.
Eriksen, Karsten, Oens, Horsens.
Ebbesen, Karen Møller, Korsvejgaard, Terpling, Holsted.
Enggaard, Jens, Thestrup, Maarslet.
Eriksen, Kr. E., Lysgaard, Skjelhøje.
Eskildsen, Kirstine, Fuglehavegaard, Fredensborg.
Eriksen, Dagny, Vrønge, Østbirk.
Eriksen, Sigrid, Asylet, Riis Skov.
Eskildsen, Marius, Saabygaard, Østbirk.

F

Frandsen, Valborg, Gylling, Horsens.
Fredslund, Kristjan, Vitved, Stilling.
Frandsen, Peder Nørgaard, Trikotageforretning, Løgstør.
Fischer, Aage, Klakring, Klakring.
Frandsen, Niels, Egaa, Hjortshøj.
Frederiksen, Frederik, Vrønding, Vrønding.
Fuglsang, Frede, Boulstrup, St.
Foged, Peder, Lind, Herning.
Frederiksen, Agnes, Tønning Brugsforening, Tønning.
Frandsen, Johanne, Vestbirk, Vestbirk.
Frederiksen, Karen, Sønder-Felding, Troldhede.
Foldbjerg, N. J., N. Rind, Skals.
Frandsen, Nielsine, Tranbjerg St.
Frandsen, Anine, Lollandsgade 73, Aarhus.
Frederiksen, Jørgen, Hjortsvang, Tørring.
Fiil, Marius, Hvidsten Kro, Spentrup.
Fischer, Kjartan, Klakring, Klakring.
Fjordside, Agnethe, Nysted, Hou, Bonnet.
Frydensberg, Ane, Ildved, Jelling.

G

Gravesen, Anders, Østerlem, Lem St.
 › Maren, Hillerslev St.
 › Kirstine, Klim Skole.
 › Jeppe H., Hillerslev, Hillerslev St.
 › Lars Munk, Hillerslev, Hillerslev St.
 › Niels, Hillerslev, Hillerslev St.
 Gregersen, Kr. Lykke, Borup, Løgstør.
 Gertsen, Frede, Nørre Sundby.
 Grønning, Astrid, Aarslev, Randers.

Grusberg, Laura, Papirhandelen i Løkken.
 Greve, Søren P., Ørby, Helgenes, Knebel.
 Groth, Ane Mette, Vonge, Tørring.
 » Ingvard, Smedegaard, Vindelev, Jelling.
 Givskud, Kristen, Krollerup, Løsning.
 Gregersen, Jørgen, Solbakken, Ejstrup, Kolding.
 Greve, Jens Kristian, Borup, Helgenæs, Knebel.
 » Maren, Ørby, Helgenæs, Knebel.
 Gleerup, Karen, Lunden, Glæsborg St.
 Grøndal, Johanne, Sejrup, Thyregod St.
 Grenvold, Anna, Frederiksholmsgade 18, København.
 Gram, Margrethe Andersen, Touragaard, Barrit.
 Godiksen, Kirstine, Aagaard, Aars.
 Grøn, S. P. Nielsen, Granly, Ulbjerg, Skals.

H

Hjælm, P. A., Skuespiller, Dosseringen, København.
 Hansen, Marie, Kjølkkær, Hammerum
 » Anders, S. Vissing, Brædstrup.
 » Hans Jørgen, Bollinge, Ringe.
 » Karl, Strarup, Kværndrup.
 » Augustinus, Ebregaaarde, Ebeltoft.
 » Hedevig, Skinnerup, Thisted.
 » Hans P., V. Hornstrup, Jelling.
 » Andrea, Ølbrygger Raupack, Odder.
 » M., Helligkildegaard, Brædstrup.
 » Frede, Helgenæs, Knebel.
 » Oluf, Store Hovedgaard
 » Jens Ole, Hedensted, Horsens.
 » Johannes, Volling, Skive.
 » Sofus, Aale. Aale.
 » Alfred, Tranderup, Skelskør.
 » Søren, Jørgen, Taarup, Mesinge.
 » Marie, Daustrup, Mørke.
 » Marie, Strarup, Kværndrup.
 » Minna, Blæsbjerg, Tolne, Frederikshavn.
 » Ingeborg, Kristianshøj, Børkop.
 » Marie, Ulbakkegaard, Skaarup.
 » Karen Sodborg, Vestbirk.
 » Karen, Sødrup, Hundslund.
 » H. P., Voel, Gjern.
 » Joh. C., Lille Skjensved St.
 » Terman, Vindinggaard, Vejen.
 » Edvard, Hjortespring, Herløv.
 » Agnes, Søndermark, Fredericia.
 » Kirsten Marie, Vile, Glyngøre.
 » Hulda, Gloslunde, Nakskov.
 » Anders P., Strarup, Kværndrup.

- Hansen, Frederik, Nordrup, Ringsted.
 » Svend Trøst, Højvang, Alminde.
 » Dagny, Ringe St.
 » Marie, Hvorupgaard St.
 » Mathilde, Signesminde, Silkeborg.
 » Karl, N. Havbro, Havbro St.
 » Anne, Værninge, Knarreborg St.
 » Johannes, Vejle, Allested St.
 » Anders, Aale, Aale.
 » Ingemann, Kollemorten, Jelling.
 » Karl, Haare, Gelsted.
 » Margrethe, Thestrup Damgaard, Maarslet.
 » Johanne, Martofte, Dalby.
 » Kristine, Strarup, Kværndrup.
 » Kristine Vium, Mejeriet Bøvlingbjerg.
 » Martin Valdemar, Mellemvej 10, Høje Bøge, Svendborg.
 » Hans M., Lysgaard, Skjelhøje.
 » Jørgen, Kristianshøj, Gaarslev, Børkop.
 » Hans, Kølsen, Løgstrup.
 » Anna, Maare, Ørbæk.
 » Johanne, Bryndumdåm, Guldager.
 » Thorvald, Stenderup Savværk, Stenderup.
 » L., Aalestrup.
 » Anna, Tune, Taastrup.
 » Emma, Svinholt, Vejle.
 » Søren og Hustru, Vestbirk.
 » Vilhelm, Egtved.
 » Marie, Vitved Østergaard, Stilling.
 » Knud, Mullerup, Ullerslev.
 » Hans Chr., Enghave, Ringgive, Uhe.
 » Ane Marie, Bleggaarden, Gravvænge, Sortebro.
 » Ingeborg, Aalebæk, Borre.
 » Ingeborg, Vittarp, Outrup.
 » Marie, Andkjær, Børkop.
 » Johanne, Søhus, Odense.
 » Kristiane, Værnehjemmet i Odense.
 » Hans Peder, Pelykke, Rudkøbing.
 » Mary, Birkehøj, Volk Mølle, Mariager.
 » Peter, Raarup Østermark, Raarup.
 » Hans, Hulvadgaard, Brørup.
 » Nikolaj, Værum, Randers.
 » Valborg, Signesminde, Serup, Silkeborg.
 » Marie, Egtved.
 » Johanne, Mosballegaard, Assedrup.
 Hammelsvang, Kirstine, Spaabæk, Ørnhøj.
 » Laura, Hjelm i Houer, Hee.
 Harrekilde, Knuddine, Eskildstrup, Pederstrup.

- Hassing, Pastor, Kollerup, Jelling.
 Haubro, Sofus Nielsen, Boldrup, Nørager.
 Haunstrup, Else, Barde, Herning.
 Harboesgaard, Maren, Østermark, Staby, Ulfborg.
 Have, Marie, M. Jølby, Nykøbing M.
 Hauge, Peter Madsen, Fausing, Jelling.
 Hardon, Marie, Hanglundhus, Skalbjergr.
 Helleberg, Kirstine, Tilsted, Thisted.
 Henriksen, Johannes, Sødinge, Ringe.
 » Marius, Hurup, Hurup.
 » Jens Madsen, Refsbøl, Hurup.
 » Karen, Agnes, » »
 Heltoft, Thora, Mausing, Kjellerup.
 Hedegaard, Dorthea, Borbjerg, Holstebro.
 » William, Mælkeforsyningen i Svendborg.
 Helbo, Karl, Niels Juelsgade 51, Aarhus.
 Hedegaard, Lavrids, N. Felding, Holstebro.
 Helbo, Niels F., Holmgaard, Løgten.
 » Amalie, Termestrup, Mørke.
 Hedeager, Lærer, Aagade, Silkeborg.
 » Brynhild, Aagade, Silkeborg.
 Heintz, Mary, Højbjerg, Helsingø.
 Hove, Jens, Hillerslev, Hillerslev St.
 Houholt, Hansine, Houholtgaard, Kjellerup.
 Hougaard, Peder Kr., Fjeldsø, Gjedsted, Ullits.
 Holm, Jens Buhr, Onsbjerg, Koldby.
 Hjort, Valdemar, Bottrup, Løsning.
 Husted, Anders, Ølstrup, Ringkøbing.
 » Kristen, » »
 Hviid, Marie, Bjerregrav St.
 Hvillum, Katrine, Vrønding, Vrønding.
 » Jens Jakob, Farre Brugsf., Farre.
 Hundebøl, Kristian, Fol, Fol.
 Hummelose, Karl, Hjern, Hjern St.
 Hyldegaard, Ingeborg, Maabjerg, Holstebro.
 » Kristine, » »
 Høg, Mathias, Toftlund.
 Højmark, Antonie, Dømmestrup, Fangel.
 » Ingeborg, Hjallose.
 Højholt, Jens, V. Alling, Auning.
 Højbjerg, Kr, He, He.
 Højlund, Jens Kr., Ø. Velling, Langaa.
 Hass, Andrea, Carl Metsgade, Randers.
 Hermansen, Kirstine, Mølby.
 Højmark, Anders, Dømmestrup, Fangel.
 Helleskov, Marinus, Vibbjerg.
 Hesel, Peder, Moesgaard, Holstebro.
 Husted, Erhard, Sdr. Boulevard 194¹, Odense.

Højmark, Frede, Korinth Landboskole, Korinth.
 Højlund, Jens Kr., Søvsø, Langaa.
 Høg, Kirsten Larsen, Løgsted, Løgstør.
 Høgh, Jens, Agri, Knebel.
 Højsgaard, Marie Klausen, Haderup, Skive.
 Holm, Karl, Vraa, Knebel.
 » Kirstine, Bousø, Stauning, Skjern.
 Hjortsvang, Marie Nielsen, Vrigsted Højskole, Braaskov.
 Hyldgaard, Anna, Maabjerg, Holstebro.

I

Ilvad, Agnes, Bøvling, Faare St.
 Iversen, Karl, Ammitsbøl, Vejle.
 » Henrik, Ammitsbøl, Vejle.
 » Jesper Brødbak, Hvam, Borbjerg, Holstebro.
 » Jens Jørgen, Hotel Hejmdal, Horsens.
 » Johanne, Møbelforretningen, Tørring.
 Ibsen, Kristen, S. Omme.
 » Niels, Nedergaard, Ebeltoft.

J

Jensen, Bolette, Raarup Mølhøve, Raarup.
 » Emma, Barrit, Barrit.
 » Valborg, Højskolen i Vestbirk.
 » Louise, Toftum, Søvind, Horsens.
 » Peder, Lille Kubstrup, Vandborg, Bonnet.
 » Anna, Breth, Barrit.
 » Jensine, Paderup, Randers.
 » Mariane, Vitved, Stilling.
 » Jens L. Lind, Sinding, Herning.
 » Jens P., Vitved, Stilling.
 » Jens Peter, Birknæs, Vestbirk.
 » Jens Jørgen, Ballegaard, Hornborg.
 » Jens Jansen, Skjørring, Mørke.
 » Andreas, Frydensbjerg, Tørring.
 » Johan Juul, Nyvang, Tanderupkær, Studsgaard.
 » Thyra, Serritslev, Tvingstrup.
 » Frederik, Højbjerg, Rødkærsbro.
 » Karen Bro, Gamstrup, Roslev.
 » Kristine, Hingelbjerg, Fjerritslev.
 » Jens Theodor, Sjelle, Skibet, Vejle.
 » Mariane, Lysgaard, Skjelhøje.
 » Ane, Vitved, Stilling.
 » Jørgen, Guldager, Simested.
 » P. C., Sergent, Viborg.
 » Julie, Oens, Horsens.
 » Ingrid, Margrethelyst, Falling.
 » Sofie, Virring, Skanderborg.

- Jensen, Kristian, Lysgaard, Skjelhøje.
- › Jens Kr., Eltang, Eltang St.
 - › Søren Peter, Aarslev, Randers.
 - › Klara, Lilhøj, Sønder Kollemorten, Jelling.
 - › Kirstine, Thyrsted, Horsens.
 - › Elisabeth, Gislev Mejeri, Ørbæk.
 - › Kirstine, Magleby, Klippinge.
 - › Augusta, Østbirk, Østbirk.
 - › Vilhelm, Ølgod.
 - › Jens Marinus, Eriknaur Skov, Løsning.
 - › Holger, Sall, Hammel.
 - › Kirsten, Vrønding.
 - › Thyra, Brundt Vestergaard, Hadsten.
 - › Alfred, Gislev Mejeri, Ørbæk.
 - › Thorvald, Kjærsgaard, Balle, Silkeborg.
 - › Tinus, Vejby Mølle, Vraa.
 - › Laurits, Petersbjerg, Aale.
 - › Thorvald, Hurup St.
 - › Karl, Krogsgaard, Komdrup.
 - › Charles, Vinthen, Horsens.
 - › Malvine, Ryslinge.
 - › Kristine, Løjtvedgaard, Holmdrup, Skaarup
 - › Signe, Smørpøt, Bøvling.
 - › Maren, Jerlev, Vejle.
 - › Jakobine, Hørret, Maarslet.
 - › Jens Holm, Ringkøbing.
 - › Jens Frederik, Ørnstrup, Ørnstrup.
 - › Karl, Espe, Helgenæs, Knebel.
 - › Rasmus, Bjerager, Boulstrup.
 - › Theodor, Bindslev, Sindal.
 - › Henry, Graaskov, Kellerup.
 - › Inger, Rold, Arden.
 - › Jenny, Solding Skole, Viborg.
 - › Ole, Tråsborggaard, Tørring.
 - › Niels, Klakring Mark, Klakring.
 - › Jens Kr., Vesterby, Vestervig.
 - › Peder, Rold, Arden.
 - › Knud, Torp, Østbirk.
 - › Jens, Bjerager, Boulstrup.
 - › Ellen Marie, Bryrup St.
 - › J. P., Juelsminde.
 - › Kathrine Marie, Chasico, F. C. P., Argentina.
 - › Petra, Stentoftegaard, Vestbirk.
 - › Dagmar, Vestbirk Efterskole.
 - › Selma, Torp, Østbirk.
 - › Agnete, Bobøl, Holsted.
 - › Ane Johanne, Lergrav, Skarrild, Kibæk.
 - › Margrethe, Herborg, Videbæk, Skjern.

- Jensen, Holger Oskar, Iller, Kjellerup.
- » Niels Provstgaard, Stauning, Skjern.
 - » Peder M., Krogstrup, Hornum.
 - » Johanne, Domsmark, Guldager.
 - » Karen, Mjesing, Skanderborg.
 - » Berenth, Sepstrup Skole, Funder.
 - » Jens Jørgen, Hvirring, Flemming.
 - » Martin Damkier, Lerskredgaard, Udby.
 - » Thyra Nielsen, Egebjerg, Horsens.
 - » Ane, V. Teglgaard, Vesbæk, Løgstrup.
 - » Jens, Vidstrup, Ulstrup.
 - » Kirsten, Torp, Vestbirk.
 - » Kristian, Kloster i Staby, Ulfborg.
 - » Anna, Gedved Seminarium, Horsens.
 - » Ole Kristian, Tune Landboskole, Taastrup.
 - » Maren, Bryrup.
 - » Johannes, Vestergade 18, Brabrand.
 - » Emil, Jagtvej 69, København B.
 - » Kr., Clausensgade 17, Aarhus.
 - » Jens Peder, Tenning, Ejsing, Vinderup.
 - » Knud Juul, Ringstedg. Forlængelse 12², Næstved.
 - » Henrik, Vestbirk, Vestbirk.
 - » Jens Chr. Bjergho, Sædding, Skjern.
 - » Karline Elking, Gedved, Horsens.
 - » Rejner, Løsning.
 - » Niels M., »Højvang , Raasted, Bjerregrav.
 - » A., Hjallese, Odense.
 - » Kristian, Økilde Mejeri, Kjellerup.
 - » Jens, Øksenbjerg, Hjerm.
 - » Frederik Skaarup, Thorsted, Thisted.
 - » Jakob Chr., Skinhøjgaard, Boddum, Hurup.
 - » Jens Peter, Sejlflod St.
 - » Karl, Elsø, Nykøbing M.
 - » Marinus, Skibet St.
 - » Magnus, Lund Mølle, Snejbjerg, Herning.
 - » Jens Jørgen, Edelgaard, Voerladegaard, Skanderb.
 - » Marie, Vestbirk, Vestbirk.
 - » Anna, Overby, Juelsminde.
 - » Helga Juul, Eskelund Skole, Brørup.
 - » Emma, Øster Koldsøhus, Nees, Vemb.
- Johansen, J. K., Ryde, Vinderup.
- » Katrine, Give St.
 - » Sigurd, Horslevbole Skole, Skovby.
 - » Alfred, Gersdorfgade 3, Horsens.
 - » Gunnar, Horslevbole, Skovby.
 - » Niels Dalsgaard, Pederstrup, Viborg.
 - » Marius, Aale, Aale.
 - » Elna, Revninge, Revninge.

- Johansen, Johannes, Kokspang, Varde.
 » Johannes, Kølsen, Løgstrup.
 » Anna, Serup, Silkeborg.
 » Niels Agerskov, Vejrum, Holstebro.
- Johannesen, Johannes, Ryslinge.
 » Elisabeth, Ø. Lem, Lem St.
- Jørgensen, Rasmus, Raadved, Lundum.
 » Thorvald, Allested, Allested.
 » Jakob, Vammen Brugsforening, Viborg.
 » Holger, Laven St.
 » Jørgen Laurids, Rindom, Ringkøbing.
 » Jørgen, Borlev, Gravens St.
 » Maren, Borlev, Gravens St.
 » Marie Kirstine, Onsbjerg, Koldby, Samsø.
 » Marie, Elektriker S. Sørensen, Kirkevej, Skanderborg.
 » Karl, Skarrild, Kibæk.
 » Frede, Vrønding Mølle, Vrønding.
 » Ludvig, Vængegaarden, Haugbyrd, Ringsted.
 » Jørgen Kristian, Træden, Brædstrup.
 » Poul, Thorup, Knebel.
 » Busse, Kalvslund, Ribe.
 » Jørgen P., Birkum Kohave, Højby.
 » Johannes, Riis, Skanderborg.
 » Anders Kristian, Ring, Brædstrup.
 » Jakob, Kingsly, Ave Pomona, Cal., U. S. A.
 » Thorvald, Forlev, Forlev.
 » Mette, Dinesgaarden, Landet B., Svendborg.
 » Jørgen, Linelyst, Stenderup.
- Jespersen, Jesper, Bøvlingbjerg, Bøvling.
 » Katrine, Videbæk Vandmølle, Videbæk.
 » Aksel, Højgaard, Randbøl St.
- Jepsen, Agnete, Daughbjerg, Sparkær.
 » Anton, Solbjerggaard, Faaborg.
- Jakobsen, Kristian, Fiskergaard, Vester Alling, Auning St.
 » Poul Kr., Ellinge, Ullerslev.
 » Ivartine, Fensholt, Odder.
 » Bine, Lystrup St.
 » Karl, Fiskergaard, Auning St.
 » Niels Peter, Grædstrup, Brædstrup.
 » Jakob M., Kollemorten, Jelling.
 » Henrik, Meldrup, Horsens.
 » Rasmus, Petersminde, Gylling.
 » Karl, Meldrup, Horsens.
 » Dorthea, Tobøl, Holsted.
 » Eva Bruus, Tiilst, Mundelstrup.
 » Marius, Fiskergaard, Auning.
 » Jens Kristian, Sir, Holstebro.

- Jakobsen, J. M., Politibetjent, Fredensgade 32, Aarhus.
 » A. H., S. Vissing, Brædstrup.
 » Niels, Kattrup, Fjerritslev.
 » Johanne, Meldrup Mark, Horsens.
 Jansen, Jens Kristian, Bjergbo, Sædding, Skjern.
 Justesen, Marie Dalsgaard, Underup, Nim.
 » Dagmar, Torp, Østbirk.
 Johnsen, Jens Helvig, Harridslev, Randers.
 Juel, Karoline, Bageriet, Juelsminde.
 Justesen, Viggo, Nim.
 Jessen, Jes, Hørup, Jelling.

K

- Karlsen, M., Thisted, Viborg.
 Kristiansen, Marie, Gl. Sole, Hedensted.
 » Martin, Hvilsom, Hobro.
 » Jens Hald, Smouen, Thorsager St.
 » Frands, Almindegaard, Tønning.
 » J. Kr., Kvols, Løgstrup.
 » Karl, Korshøj, Daugaard.
 » Kristiane, Gl. Sole, Hedensted.
 » Frederik Karl, Højskolen i Vestbirk.
 Kristensen, M., Nyrup St.
 » Søren, Kølsen, Løgstrup.
 » Kærgaard, Kragssig, Brande.
 » Olaf, Fuglsig, Varde.
 » Margrethe Fru, Vinkel Skole, Viborg.
 » Anna, Præstegaarden, Hvalsø.
 » Inger, Hedegaard, Ejstrup, N. Snede.
 » Niels Stokholm, Meltoft, Dybe, Bonnet.
 » Kristian Skadhede, Meltoft, Dybe, Bonnet.
 » Edvardine, Elsted Skole, Lystrup.
 » Kr., S. Vissing, Brædstrup.
 » Aksel, Løsning, Løsning.
 » Kristine, Ejer, Skanderborg.
 » Niels, Braaskovgaard.
 » Knud, Sneftrup, Sunds.
 » Karen, Høllund, Bryrup.
 » Kr., Eliselund, Klovborg.
 » Jørgen, Kjærgaarden, Føvling.
 » Karen, Joh., Sejrup, Jelling.
 » Sofie, Højstrupgaarden, Køge.
 » Mads, Kobberdam, Handbjerg.
 » Alfred, Lybæk i No, He St.
 » Jens Tulstrup, Demmerby, Højslev St.
 » Johanne, Lellinge, Hadsten.
 » Martha, Hjortsvang, Tørring.
 » Hans, Vrendrup, Varde.

- Kristensen, A., Givskud, Jelling.
- » Kristen M., Boddum, Hurup.
 - » Kristine, Hjarnø, Horsens.
 - » Ane, Søby, Hornslet.
 - » Dorthea, Hallundbæk, N. Snede
 - » Dorthea, Vestergaard, Idom, Holstebro.
 - » Jens, Munksjørup, Hornum.
 - » Johannes, Ubberup, Kallundborg.
 - » Johannes, Risbjerg, Brande
 - » Misse Rødsgaard, Bastrup, Vamdrup.
 - » Jørgen P., Barløse Damgaard, Assens.
 - » Peter, Bønstrup, Gjerrild.
 - » Thorvald, Kattrup, Hovedgaard.
 - » Ane, S. Vissing, Brædstrup.
 - » Katrine, Harrild, Fasterholdt St.
 - » Marie, Staagerup, V. Skerninge.
 - » Kr. og Hustru, Vesterbæk, Nørdensk., Varde.
 - » Johanne, Boddum, Hurup.
 - » Margrethe, Maare, Ørbæk.
 - » Mølvang, Jelling.
 - » Jens Bak, Højskolen i Vestbirk.
 - » Cornelius, Vesterdal, N. Aaby.
 - » Nielsine, Haunstrup, Herning.
 - » Kristen, Sevel Præstegaard, Vinderup.
 - » Kristen Rask, Torsted pr. Thisted.
 - » Ane Elisabeth, Kodallund, Rask Mølle.
 - » Bertha, Brønstrup, Gerrild.
 - » Minna, Bakagergaard, Vithen, Hinnerup.
- Klausen, Maren, Kjølens, Løgstrup.
- » Ludolf, Krusbjerg, Ølgod.
 - » Marie, Snaptun, Horsens
 - » Kirstine, Aistrup, Højslev.
 - » Peter Bejer, Ølgod.
- Knudsen, Magnus, Termestrup, Mørke.
- » Frands, Hødalsgaard, Havbro, Havbro St.
 - » Hans, Battrup, Maarslet.
 - » Karen Marie, Kogtved, Svendborg.
 - » Knud Thorvald, Tarup, Aarslev.
 - » Ejnar, Taaning, Skanderborg.
 - » Kirsten, Glenstrup, Faarup.
 - » Knud Nørregaard, Gullestrup, Herning.
 - » Olga, Hovedgaard St.
 - » Eleonora, Uglemosegaard, Dørup, Skanderb.
 - » Peder, Lindely, Stenstrup.
 - » Marie, Hagemanns Kollegium, Kristianiegade 10, København Ø.
 - » Mathias, Udby Fortsættelsesskole, Jerslev.
 - » Otto, Skaarup, Skanderborg.

- Knudsen, Marie, Missionshotellet, København B.
 » Mariane, Fønsskov Mosegaard, N. Aaby.
 Koch, Henrik, Hesselager St., Fyn.
 Kamp, Mariane, Vedersø, Ulfborg St.
 Kolding, Forstander, Elbæk Højskole, Søvind.
 Kirk, Louise Grubbe, Harpøth i Nees, Vemb.
 Kvist, Lars Peter, Harrild, Nibe.
 Klock, Mette, V. Hornum Mejeri, Hornum St.
 Klinte, Hans P., Kjædeby, Langeland.
 » Marie, » »
 Krogh, Henrik, Grønnemosegaard, Horne, Faaborg.
 » Kristian, Erslev, Nykøbing M.
 » Johannes Hansen, Erslev, Nykøbing M.
 » Marie, Støvring, Randers.
 » Peder Hansen, Sandtoft.
 Kragh, J. Kr., Vust, Vust.
 Kvist, Poul, Stensballe Brugsforening, Horsens.
 Kjær, Hans J., Elbækgaard, Bobøl, Holsted.
 Kjærgaard, Jakobine, Lemming, Silkeborg.
 » Niels, Sønder Kærgaard, Naur St.
 » Th. Jensen, Balle, Silkeborg.
 Kjærsgaard, Kristian, Næstild, Jebjerg.
 » Johannes, Maggaard, Højslev.
 Kjeldsen, A., Lærer, Djurslands Højskole, Trustrup.
 Kæmsgaard, Peter, Brædstrup
 Kvisgaard, Klara, Herningvejen, Ringkøbing.
 Kjærgaard, Mads, Skæve, Holstebro.
 Kring, Ole Daugaard, Borlev, Gravens St.
 Korsgaard, Kristen, Ø. Grønning, Jebjerg.
 Kølback, Brændgaard, Herning.
 Kobberup, Peder, Maabjerg, Holstebro.
 Korneliussen, Karen, Strandgade 7, Horsens.
 Karstensen, Thyra, Egens Skole, Rønde.
 Klemmens, Niels Jørgen, Hauerslev, Bonderup.
 Klock, J., Vinderslev, Kjellerup.
 » Niels, » »
 » Elisa, » »
 Kjærgaard, Niels, Ulfborg.
 Kær, Marius og Hustru, Flemming, Flemming.
 Korsgaard, Theodor, Sevelvej, Vinderup.
 Kildahl, Maren Andersen, Idom, Bur.
 Kvarthborg, Niels, Slumstrup, Rind, Kollund.
 Krogsgaard, Marie, Ingstrup Præstegaard, Ingstrup.
 » Mikkell, Sdr. Nissum, Ulfborg.
 Kamp, Elise, Ankerhus, Sorø
 Kappel, Anna, Vestervig, Hurup.
 Kirkegaard, Ellen, Højskolen i Vestbirk.
 Kvist, Sankey, Breth Skole, Barrit.

Kock, Ejnar, Holmen, Ebeltoft.
Kjeldgaard, Gertrud, Ullerup, Hurup.

L

- Larsen, Thomas, Hurup, Hurup.
- » Aksel, Taarup, Mesinge.
 - » Søren, Moesgaard, Give, Jelling.
 - » Niels, Svenstrup, Højslev.
 - » Otto, Bredgade, Løgstør.
 - » Kristen Have, Næstrup, Thisted.
 - » Helvig Marie, Næstrup, Thisted.
 - » Laurids, Næstrup, Thisted.
 - » Hans Kr., Hørsholm.
 - » Ruth, Glamsbjerg.
 - » Esther, Glamsbjerg.
 - » Karen, Tørresø, Otterup.
 - » Niels, Næstrup, Thisted.
 - » Oluf, Køng, Lundby.
 - » Valborg, Kirkeby, Stenstrup.
 - » Oluf, Ejerbækgaard, Havdrup.
 - » Kristine, Torpe, Stege.
 - » Inger, Øster Klitgaard, Klim St.
 - » Marie, Vestbirk.
 - » Niels Karl, Falling St.
 - » Niels Frederik, Smidstrup, Skals.
 - » Valdemar, Uggerløse, Kalundborg.
 - » Mary. Elmly, Solrød, Havdrup.
 - » Ane Marie, Gislev, Ørbæk.
 - » Kristian, Villerslev, Hørdum.
 - » Valdemar, Fausing, Kjellerup.
 - » Maren, Kronprinsessegade 2², København K.
 - » Jens Visby, Næstrup, Thisted.
 - » Lars, Sdr. Hvillum, N. Snede.
- Laursen, Fru Maren, Sepstrup Skole, Funder.
- » Johanne, Petersminde, Raadved, Lundum.
 - » Bertram M., Ølsted Kontrolforening, Hinnerup.
 - » Niels, Honum, Rask Mølle.
 - » Hagbard, Gedved, Horsens.
 - » Eline, Tønning, Tønning St.
 - » Johannes, Sønder Rind, Rindsholm.
 - » Alfred, Dørup, Skanderborg.
 - » Maren, Bakkely, gl. Ry, Ry St.
 - » Viggo, Barritskovby, Barrit.
 - » Johannes, Tykskov Skole, N. Snede.
 - » Kristian, Sdr. Ørum, Højslev.
- Laursen, Sigrid, Dront Møllegaard, S. Ørum, Højslev.
Lauridsen, Niels Mønster, Ildved Brugsforening, Jelling.

- Lauridsen, Nielsine, V. Debel, Outrup St.
 Langager, Peter, Barrit, Barrit.
 Lund, Kirstine, Bjerre, Idomlund, Holstebro.
 › Viggo, Hvirring, Flemming.
 › Ejnar, Tange, Sig.
 › Dagny, Hvirring, Flemming.
 › Elias, Damhus, Askov, Vejen.
 › Lavrids, Lundgaard, Vejen.
 › Jørgine, Næstild, Jøbjerg.
 Lundsgaard, Johannes Knudsen, Tim, Tim.
 Lundgren, Peter, Hasselager St.
 Loumann, Søren, Grundfør, Hinnerup.
 Lomholt, Marie, Gaarde, Hover, Vejle.
 Lykkegaard, Søren, Harresø, Jelling.
 Lange, Severin, Bigum, Sønder Onsild St.
 Lindbjerg, Jens Kr., Lindholt, Hanbjerg.
 Lyhne, Margrethe Elise, Søgaard, Hørdum.
 › Thomas, Søgaard, Hørdum.
 › Jes Jensen, Rotterp, Outrup St.
 Leth, Søren Andersen, Taastrup, Harlev.
 Løber, Søren Kr., Mørke.
 Leth, Martine, Holm, Ulstrup.
 Lind, Jens J., Sinding, Herning.
 › Eva, Tirslund Skole, Holsted.
 Lunderskov, Jens, Egholt, Ryskovhus, Lunderskov.
 Lundsgaard, Katrine, Hestehavegaard, Trunderup, Ørbæk.
 Lauridsen, Anna, N. Vium, Troldhede.
 Ludvigsen, Ludvig, Holmehave, Knarreborg.
 Lyngby, J. M., Højvang, Hinnerup.

M

- Madsen, Jens, Visgaard Teglværk, Herning.
 › Mads Kr., Hvirring, Flemming.
 › Thyra, Vinten-Enner Skole.
 › Bastian, Stenvad, Grenaa.
 › Peter, Belle Møllebakke, Daugaard.
 › Maren, Skejberg, Aarhus.
 › Jeppe, Skovsende, Starup, Varde.
 › Marie, Skovsende, Starup, Varde.
 › Thorvald, Skovsende, Sdr. Omme.
 › Peder, Smalaale, Aale.
 › Marie, Moselundgaard, Svanninge, Millinge.
 › Jenny, Moselundgaard, Svanninge, Millinge.
 › Aksel, Birkemosegaard, Fodby.
 › Kirstine, Therup, Hundslund.
 › Kristine, Gedved, Horsens.
 › Poul, Ø. Alling, Auning.

- Madsen, Agnete, Mejlby, Nørager.
- » Karoline, Tønning, Tønning.
 - » Rasmus Peter, Thorsø, Thorsø.
 - » Elias, Bukkerup, Glamsbjerg.
 - » Mads Povlsen, Holme, Havbro.
 - » Kirstine Marie, Skovsende, Starup, Varde.
 - » Niels, Høng Landbrugsskole, Høng St.
 - » Jens Chr., Jennum, Spentrup.
 - » Jens Kr., Thorsø.
 - » Jens, Bredal, Vejle.
 - » Johanne, Brændegaard, Orte, Bred.
 - » Margrethe, Mejlby, Nørager.
 - » Anna, Fodby, Hinnerup.
- Maltesen, Jens, Hald, Højslev.
- Mikkelsen, Poul Celius, Ormslev, Ormslev.
- » Rasmus, Vrads, Bryrup.
 - » Jens, Thunø.
 - » Kr., Søften, Hinnerup.
 - » Johan, Kølsen, Løgstrup.
 - » Niels Sandal, Bjergby, Nykøbing M.
 - » Jørgen, Højbo, Lundum, Lundum.
 - » Mikael, Vestbirk.
 - » Martha, Vejlbj Højskole, Riis Skov.
- Majlund, Jens, Ørre, Herning.
- Mortensen, Ane, Gjedsted.
- » Birgitte, Torp, Østbirk.
 - » Niels H., Egebjerg, Horsens.
 - » L. Kr., Thurup.
 - » Aksel F., Dyrekøje, Aarup.
 - » Hartvig, Thorup, Ulstrup.
 - » Søren, Maabjerg, Holstebro.
 - » Alfred, Bakkely, Brædstrup.
 - » Stefan, Torp, Østbirk.
 - » Kr. A., Haling, Herning.
 - » Kristian, Bjergby, Nykøbing M.
 - » Johannes, Bjergby, Nykøbing M.
 - » Johanne, Bjergby, Nykøbing M.
 - » Edeline, Krejbjerg, Skive.
- Mouritsen, Edvard, Nørbæk, Faarup.
- » Hans, Juelsminde.
- Mosegaard, Marie Johansen, Karolinelund, Marslev St.
- Munk, Marius, Glenstrup, Faarup.
- » Frederik, Kristiansminde, Sdr. Onsild.
- Møller, Kirsten, Randlev, Neder Randlev.
- » Ejnar, Vrønding, Vrønding.
 - » Martin, Taaning, Skanderborg.
 - » M., Hestehaven, Skanderborg.
 - » Kirstine, Staustруп, Staustруп.

Møller, Jens, Vest-Gullerup, Nykøbing, M.
 › Ane, Gullerup, Nykøbing M. over Sundby.
 › Kristen, Gimming, Randers.
 › Kristine, Gullerup, Nykøbing, M.
 Milling, Petrea, Vrønding Mølle, Vrønding.
 Mols, Niels Peter Jensen, Jelling Mark, Jelling.
 Munksgaard, N. P., Bøgild, Borbjerg, Holstebro.
 Mølbak, Kirstine Andersen, Askov, Vejen.
 Maarup, F., Pindstrup St.

N

Navne, Rudolf, Rudkøbing Mose, Rudkøbing.
 › Rasmus, Rudkøbing Mose, Rudkøbing.
 Naldal, Maren, Naldal, Vestbirk.
 Nielsen, Rasmus, Søndre Boulevard 168, Odense.
 › Valdemar, Søndre Boulevard 168, Odense.
 › Anders Kr., Muldbjerg, Muldbjerg.
 › Marie, Klankbølle, Hjortshøj.
 › Marie, Hedensted Skov, Daugaard.
 › Jens Kr., Brunsgaard, Ferring, Bonnet St.
 › C., Juelsminde.
 › Martha, Ormslev, Ormslev St.
 › Karoline, Vedelhøve, Asperup.
 › Niels Svane, Enggaard, Hedensted.
 › Villiam, Overby, Juelsminde.
 › Jenny, Overby, Juelsminde.
 › Niels, Toftum, Søvind.
 › Marinus, Boldrup, Nørager.
 › Niels, Toustrup Mølle, Toustrup.
 › Anker, Nordbygård, Daugaard.
 › Mine, Midstrup, Kjellerup.
 › Agnes, Raaby, Borre.
 › Anna, Kirkeby, Sdr. Omme.
 › Niels Kr., Grædstrup, Brædstrup.
 › Thorvald, Brædstrup, Pjedsted.
 › Niels, Ejer, Skanderborg.
 › Jens, Søborg, Esrom.
 › Jens Peter, Lundgaard, Thyrsting, Brædstrup.
 › Karen, Lerbæk, Vejle.
 › Helga, Naurup, Esbjerg.
 › Hans Sørensen, Hedegaard, Filskov.
 › Anders, Dalskær, Sulsted.
 › Markus, Lihme, Mørke.
 › Niels Peder, Nedenskov Mark, Brædstrup.
 › Kr., Nørby, Holmsland, Ringkøbing.
 › Jørgen Kr., Bøgebjerg Præstegaard, Kalundborg.
 › Niels, Bjørndrup Mølle, Nykøbing M.

- Nielsen, Niels Hansen, Hatting.
- » Evald, Sdr. Vissing, Brædstrup.
 - » Kristian, Skøttrup, Løkken.
 - » Marius Bloch, Vejers, Oksbøl.
 - » Marinus, Skadhede, Bøvling, Faare.
 - » Niels Peder, Fasterkjær, Skjern.
 - » Niels Larsen, Grundfør Vestergaard, Hinnerup.
 - » Marius, Søby, Hou.
 - » Anna Kirstine, Vibholmgaard, Solrød, Havdrup.
 - » Anker, Fruergaard, Strandby, Stauning, Skjern.
 - » Matilde, Haldrup Overmark, Tvingstrup.
 - » Marie, Vestergaard, Solrød, Haudrup.
 - » Johanne, Høllund, Vejle.
 - » Martin, Aacs, Tvingstrup.
 - » Ane Marie, Midstrup, Kjellerup.
 - » Sofus, Holmsland, Ringkøbing.
 - » Niels Kr., Jannum Vestergaard, Skovsgaard.
 - » Hans Chr., Jerlev, Vejle.
 - » Johanne, Piig, Hannerup, Skjern.
 - » Marie, Johanne, Timgaard, Tim.
 - » Marius, Rødby Planteskole, Rødby.
 - » Niels Kristian, Arnborg, Herning.
 - » Else Kristine, Højskolen i Vestbirk.
 - » Helga, Egebjerg Bakker, Stenstrup.
 - » Niels, Forsamlingshuset i Hedensted.
 - » Johanne Kirstine, Saltø, Hyllinge.
 - » Laurids, Høllund, Vejle.
 - » Marie, Rosendal Skole, Tarm.
 - » Niels, Tærsebøl, Veerst, Lunderskov.
 - » Niels Madsen, Strandby, Stauning, Skjern.
 - » Karen, Vilsted Mark, Løgstør.
 - » Niels H., Aale, Aale.
 - » Jens, Finderup, Bækkelund.
 - » Alfred, Klovborg, Klovborg.
 - » Maren, Skaabhusgaard, Ilskov.
 - » Niels Chr., Tjærebyvang, Randers.
 - » Martin, Sdr. Vissing, Brædstrup.
 - » Jens, Orup, Fakse.
 - » Aage, Holme, Viby.
 - » Simon, Darum, Bramminge.
 - » Jens, Finderup, Bækkelund.
 - » Nielsine, Hvirring, Flemming.
 - » Ane, Hvirring, Flemming.
 - » Marie, Væhrholm, Horsens.
 - » Dina, Volsgaard, Studsgaard.
 - » Martha Kristine, Glarbo, Salten.
 - » Mathilde, Fuglelund, Ferup Nyvang, Kolding.
 - » Johanne, Frøkjær, Lyngaa, Hadsten.

- Nikolajsen, Søren, Kollund, Kollund.
 Neergaard, Vilhelm, Kærskovhus, Løsning.
 › Rasmus, Holme, Viby.
 Nedergaard, Georg, Allingskovgaard, Silkeborg.
 › Magda, Skinnerup Skole, Thisted.
 Nygaard, Maren, Understrup, Ørre, Herning.
 › Hans, Tjæreborg, Tjæreborg.
 Nybo, Steffen, Sevel Præstegaard, Vinderup.
 Nymand, Sigurd, Hornsyld.
 Nørgaard, Kristen, Trabjerg, Holstebro.
 › Maren, Krejbjerg, Skive.
 › Erik, Snejbjerg, Herning.
 › Anders, Erslev, Nykøbing M.
 › Nikolaj Kristensen, Flegum, Skovsgaard.
 Nørregaard, Nielsine, Lundsgaard, Ny Nyby, Svendborg.
 Nørhave, Kr., Monbjerg, Østbirk.
 Nørbjerg, Anker, Velton, Iowa, U. S. A.
 Nyboe, Marinus, Lomborg, Bonnet.
 Nyborg, Johannes, Staby, Ulfborg.
 Nøhr, Asta, Skovby, Nørre Alslev.
 › Kirstine, Permelille, Koldby.

○

- Olesen, Katrine, Andrupgaard, Fjerritslev.
 › Kristian, Hvamgaard, Borbjerg, Holstebro.
 › Kristine, Hvamgaard, Borbjerg, Holstebro.
 › O. Kr., Barbesgaard, Tim.
 › Agnes, Monbjerg, Østbirk.
 › Viktor, Dørken, Give.
 › Oline, Dørken, Give.
 Olsen, Peder, Rosbjerggaard, Rørbæk.
 › Niels, Terndrup, Terndrup.
 › Rasmus, Asminderup, Vørslev St.
 › Emma, Nostrup, Kalundborg.
 › Hans, Nostrup, Kalundborg.
 › Vilhelmine, Lyderslev, Storeheddinge.
 › Emil, Lemming, Silkeborg.
 › Karen, Havrevanggaard, Gislev, Ørbæk.
 › Karl, Dallerup, Skjelhøje.
 › Martine, Dørken, Give.
 › Georg, Dørken, Give.
 › Christian, Over Holluf Bryggeri, Marslev.
 Odgaard, Kirstine, Boddum, Hurup.
 Overgaard, Andreas, Ølgod.
 › Søren, Hotel Hejmdal, Horsens.
 › Christen, Gjeding, Mundelstrup.
 › Anna, Gjeding, Mundelstrup.
 › Søren Pedersen, Hørdum.

Ovesen, Anders Kr., Krongaard, Løsning.
 » Elna Vindelev, Jelling.
 Offersen, Niels, Vinding, Holstebro.
 Ottosen, J. Kr., Simmelkjær, Sunds.
 Ottesen, Jørgen, Salten Dal, Brædstrup.
 Okholm, Bodil, Tønning, Tønning.

P

Pedersen, Skovgaard, Lemming, Silkeborg.
 » Dorthea, Højskolen i Vestbirk.
 » Kristian, Bjørnstrup, Blære.
 » Søren Bak, Bryrup, Bryrup.
 » Anna, Robakgaard, Lemming, Hasselager.
 » Marie, Robakgaard, Lemming, Hasselager.
 » Kirsten, Lovdal, Silkeborg.
 » Sofie, Kjelstrup, Slagelse.
 » Hans Bækbo, Lem.
 » Andreas, Vedslet, Hovedgaard.
 » Peder Kr., Stroustrup, Idom, Holstebro.
 » Margrethe, Ørting Præstegaard, Ørting.
 » Karl, Holbækgaard, Juelsminde.
 » Andreas, Sondrup, Hundslund.
 » Karen, Vejstrup.
 » Karoline, Hjarnø, Horsens.
 » Eline, Resenbro Brugsforening, Resenbro.
 » Anton, Høstrup, Haderup, Skive.
 » Theodor, Lundby St.
 » J. Kr. Harpøth, Madumkjærgaard, Ulfborg.
 » Peder, Ulbølle, V. Skerninge.
 » Laue, Touragaard, Barrit.
 » Adolf, Smak Mølle, Løgstør.
 » Kirstine, Nisset, Silkeborg.
 » Marie, Taarup, Mesinge.
 » Oda, Hammerum.
 » Ingeborg, Lundforlund, Slagelse.
 » Gunvor, Ejer, Skanderborg.
 » Peter, Alderslyst, Silkeborg.
 » Anton, Vammen, Viborg.
 » Alfred, Aslykke, Juelsminde.
 » Jens, Østerild St.
 » Martin, Enghavehus, Enghavegade, Holstebro.
 » Svend, Rolandsgaarden, Felballe, Rønde.
 » Magnus, Tolstrup, Løgstør.
 » Katrine, Stenderup, Stenderup.
 » Ane, Kirkeskensved, Havdrup.
 » Hans P., Birkmose, Næsby v. Stranden, Slagelse.
 » Kristian Hansen, Arenvandgaard, Varde.
 » Ejnar, Aale, Aale.

- Pedersen, Marius, Vium, Sjørslev St.
 » Thomas. Ammitsbøl, Vejle.
 » Anders Brorsen, Aale, Aale.
 » A., Grumstrup, Hovedgaard.
 » Peder Marius, Hvilsted, Odder.
 » Marie, Østbirk, Østbirk.
 » Anna, Marie, Honum, Rask Mølle.
 » Ingeborg, Gislev, Ørbæk.
 » Peder, Klim.
 » Margrete, Johannesro, Torrild, Odder.
 » Jens, Store Restrup, Sønderholm.
 » Kristian, Blære.
 » Peder Kr., Aarup, Hedensted.
 » P. G., Lille Nygade 7, Horsens.
 » Anna, Elling, Gedved.
 » Andreas og Hustru, Frederiksgade 22, Horsens.
 » Peder, Kolstrup, Lem.
 » Marinus, Lille Bloksgaard, Fabjerg, Lemvig.
 » Kristian, Lille Bloksgaard, Fabjerg, Lemvig.
 » Marie Brandt, Grøttrup, Hjortshøj.
 » Alfred, Vestbirk, Vestbirk.
 » Kirstine, Nørhogaard, Snedsted.
 » Niels Svendsen, Balling, Skive.
 » Thomas Vestergaard, Roddenborg, Vestervig.
 » Sofie, Sdr. Næraa, Aarslev.
 » Kristian K., Carl Metsgade 31, Randers.
 » Rosalia, Hornumkær, Braaskov.
 » Marie, Labing, Hørlev.
 » Marinus, Sinding, Herning.
 » Søren, Grimstrup, Herning.
 » Martha, Skibsted, Kongerslev.
 » Inger, Haslund, Randers.
 » Anine, Bryggergade 6, Herning.
 » Søren, Nygade 4, Roskilde.
 » Viggo, Runderupgaard, N. Nebel.
 » Anna, Katrinelund, Ebeltoft.
 » Marie, Søby Præstegaard, Flemløse.
 » Jens Peter, Vejgaard, St. Heddinge.
 » Kr. Elias, Raasted, Bur.
 » Ansgar, Andreas, Vandel, Vandel.
 » Laurs, Tornelund, Sdr. Vissing, Brædstrup.
 » Julius, Østerhoved, Riis, Jelling.
 » Jens, Faarvang St.
 » Anna, Katrine, Gylling By, Ørting.
 » Mette Kirstine, Vammen, Viborg.
 » Maren, Langtved, Ullerslev.
 Pind, Boline, Jennum Skole, Spentrup.
 Paulsen, Otto, N. Simmelkjær, Sunds.

- Poulsen, P., Harpøth, Tim.
 » Marie, Munksgaard, Borbjerg, Holstebro.
 » Ingvar, Honum, Rask Mølle.
 » Fru Kirstine, Lynghøj, Grejsdalen, Vejle.
 » Jens Kr., Gudhjemsbanen, Godthaab, Rønne.
 » Kristian Bolm, Agger, Verstervig.
 » Ida, Kertinge, Kølstrup.
 Petersen, Laurits, Hostrup Mark, Daugaard.
 » Viggo, Grumstrup, Hovedgaard.
 » Astrid, Bleghøjgaarden, Haudrup.
 Plovgaard, A. M., Vestbirk, Vestbirk.
 Plauborg og Hustru. Galthogaard, Tistrup.
 Paulin, H., Villa »Lindely«, Mariedal, Slagelse.
 Pilgaard, Margrethe, Elmely, Askov, Vejen.
 » Kristine, Elmely, Askov, Vejen.

R

- Rabjerg, Kristen, Tredjehave, Lem.
 Ravn, M. P., Højen, Vejle.
 » Agnes, Tandholtgaard, Kolding.
 » Karl, Engom, Daugaard.
 Rask, Jens, Haldrup.
 » Frederik, Tungelund, Thorsø St.
 Rasmussen, R. A., Bregnør, Kerteminde.
 » Rasmus Theodor, Rynkeby.
 » Harald, Vestergade 16, Kerteminde.
 » Johanne, Egaa, Hjortshøj.
 » Antonie, Jensgaard, Gylling.
 » Kristine, St. Jørgensbjerg, Roskilde.
 » Henrik, Lundbyholm, Aarslev.
 » Jørgen, Forlev, Forlev.
 » Johannes, Frammerslev, Jebjerg.
 » P., Nordenskov, Varde.
 » Rasmus, Riis, Skanderborg.
 » Niels, Haslund, Vestervang, Randers.
 » Rasmus, Fensten Østergaard, Hou.
 » Anders, Ry St.
 » Jens Kr., Haslund, Randers.
 » Rasmus Ernst, Gl. Ry, Ry St.
 » Jens, Mariehøj, Grumstrup, Hovedgaard.
 » Peter, Vankelgaard, Kværndrup.
 » R., Grønnegaard, Damgaard.
 » K., Blaahøj, Sdr. Omme.
 » A. M., Nim.
 » Niels, Sønderby, Glud.
 » Evald, Heilby, Korsør.
 » Johannes, Almtoft, Kellerup.
 » Kirstine Knudsen, Tammestrup Øde, Gjesing.

- Rasmussen, Kr., Halting,
 » Sigurd, Sandager, Ørbæk.
 » Rasmus, Aastrup Havmark, Raarup.
 » Marie, Krejbjerg, N. Snede.
 » Kamilla, Overhølluf Skole, Marslev.
 » Marie, Østbirk, Østbirk.
 » Jens Karl, Blirup, Haldrup.
 » Hans Henrik, Svinninge, Svinninge.
 » Peder, Eskildstrup, Rønnede.
 » Else M., Lemmer Mark, Mørke.
 » Mary, Skovgaard, Falling.
 » Kristine, Langballegaard, Vithen, Hinnerup.
 » Marie, Østbirk, Østbirk.
- Rind, Kirstine, Vestbirk.
 » Petrea, Stistrup, Ullits.
 » Anders, Stistrup, Ullits.
- Rindom, Maren, Ensomheden, Humlebæk.
 Rudolf, Andreas, Gøttrup, Tøftlund.
 Reggelsen, Jenny, Mariegade 16 Haderslev.
 Rye, Alfred, Nebel, Tvingstrup.
 Ram, Karl, Engom, Daugaard.
 Rosborg, Anton, Engedal, Sparkjær.
 Rosseau, Kirstine, Lindknud Mejeri, Brørup.
 Rye, Audun, Kystvej 49, Aarhus.
 Rønnov, Jørgen Ejler, Lovdal, Virklund, Silkeborg.
 » Carla, Herlykkegaard, Lund St.
 Rysse, Odaline, Bøgelund, Kradsbjerg, Løgten.

S

- Sand, Aksel, Buur St.
 Sandal, Jens, Therup, Nykøbing M.
 Sejersen, Jens, Fejerskovhus, Herning.
 Severinsen, Gerda, Staksrode, Barrit.
 Simonsen, Simon Hansen, Ørsted, Aarup.
 » Gertrud, Ørsted, Aarup.
- Sigvardsen, Kristen, Vestermarkgaard, Havbro.
 Skov, Agnete, Skovhuset, Bostrup, Jebjerg.
 » Jenny, Vallerbæk Skole, Karup.
 » Kr. Kristensen, Kristiansminde, Klotrup, Aalestrup.
 » Dagny, Tødsø, Nykøbing M.
 » M., Nørre Rind, Skals.
- Skovbo, Sanne, Asperup, N. Aaby.
 Skovgaard, P. Petersen, Kjørup, Kjørup.
 Sognstrup, Lavrids, Felding, Holstebro.
 Schougaard, Aage E. H., Vidtskue, Bryrup.
 Stenhøj, Aksel, Holmdrup, Skaarup.
 Skærbæk, Niels, Skarrild, Kibæk.
 Sørensen, Elisabeth, Hover Skole, Galten.

- Sørensen, Niels M., Jelling, Jelling.
 » Karl, Jelling, Jelling.
 » Ludvig A., Ondløse Fællesmejeri, Mørkøv.
 » Edvard Kr., Sangergaardsmark, Jebjerg.
 » Jens Kr., Edslev Hørning St.
 » Anna, Lille Skjensved, Lille Skjensved St.
 » Karen, Rogenstrup, Løgstrup.
 » Kirstine, Amtssygehuset i Skanderborg.
 » Sørine, Raundalgaard, Hinnerup.
 » Anna, Raundalgaard, Hinnerup.
 » Alfred, Harre, Roslev St.
 » Søren P., Julsgaard Teglværk, Nykøbing M.
 » Sofie, Ny Skamris, Møldrup.
 » Astrid, Hover Skole, Galten.
 » Laura, Balle, Løgten.
 » Hans, Staby, Ulfborg
 » Anna Julie, Stjær Nørremark, Harlev.
 » Marie, Lemming Nørager, Stoutrup.
 » Anna, Bilsøgaard, Ebeltoft.
 » Laurits, Barløse, Skovlund, Assens.
 » Gunnar, Enghøjgaard, Kvottrup, Mundelstrup.
 » Karl, Lyngbyskov, Terndrup.
 » Kr., Tidselbak, Dronninglund.
 » Kirstine, Nogaard, No St.
 » Kirstine, Hejnsvig, Grindsted.
 » J. Nielsen, Hou, Rørbæk.
 » Marie, Hørretløkken, Maarslet.
 » Hans, Spørring, Hinnerup.
 » Søren Clausen, Bramdrup, Kolding.
 » Eleonore, Sverrigsgade 12a, København.
 » Thomas, Hvidsten Damgaard, Spentrup.
 » Mikael, Taulov.
 » Kirstine, Vester Sneftrup, Sunds.
 » Jenny Karoline, Stjær Nørremark, Harlev.
 » Karen, Højskolen i Vestbirk.
 » Margrete, Floes, Uggelhuse.
- Søndergaard, Kirsten, Ø. Jølby, Nykøbing M.
 » Ane Marie, Lersted, Bonderup.
 » Anders, Rostrup, Nibe.
 » Rasmus Lund, Ø. Jølby, Nykøbing M.
- Splidsboll, A. P. L., Rønhjerg, Rønhjerg St.
 Søgaard, Ane, Træden, Brædstrup.
 Sloth, Jens, Ravnholt, Rødkærsbro.
 Skytte, Elise, Vedersø, Ulfborg.
 » H. C., og Hustru, V. Birke, Herning.
- Strunge, Knud, Fjords Allé 22, København V.
 Steffensen, Vilh., Aale, Aale.
 Skaarup, Niels, Møllevejen 38, Thisted.

Schiøtt, C. C., Sergent, Skydebanen, Amager.
 Svendsen, Søren, Ejstrup, N. Snede.
 › Svend N., Glædehøjgaard, Søborg, Esrom.
 Søvang, Gudrun, Sunds St.
 › Ansgar, Sunds St.
 Sandal, Johannes, Vustrup, Nykøbing M.
 Senkenbjerg, Marie, Nordenbro.
 › Hans, do.
 Skovsen, Rasmine, Gl. Ryomgaard.
 Skov, Kr. Kristensen, Sundstrup, Skals.
 Stentoft, A., Nors.
 Sigaard, P., Gyrstinge Brugsf., Ringsted.
 Skriver, Anna, Friskolen i Glamsbjerg.
 Søvsø, Evald, Askov Højskole, Vejen.
 Schultz, Astrid, Elbæk, Søvind.
 Sønderstrup, Ane, Vodrofsvej 16, København V,
 Simonsen, Arthur, Bryggeriet i Brædstrup.
 Skaarup, Viggo, Hillerslev, Hillerslev.
 Sejbjerg, Peter, Maabjerg, Holstebro.
 Stengaard, Anders V., Oddegaard, Bjerregrav.
 Simonsen, Thorvald, Hjadstrup, Kappendrup.
 Spanggaard, Kirstine Kristensen, Klotrup, Aalestrup.
 Sloth, Maren, Styvelgaard, Hvidbjerg.
 Schultz, Mariane, Haulgaard, Maabjerg, Holstebro.
 Skytte, Kirstine, Sneftrup, Sunds.
 Søndergaard, Marie, Madum, Ulfborg.
 Spaabæk, Helga Mogensen, Simested.
 Stokbæk, Marie, Johannesro, Torrild, Odder.

T

Tang, Peder, Hasselager St.
 › Kristiane, Hasselager St.
 › Johanne, Gødding, Daldover, Vejle.
 › Mariane, FASTERBO, Skjern.
 Thagaard, Martha, Mariendal, Trustrup.
 Toft, Kristen, Søndertoft, Staby, Ulfborg.
 › Margrethe, Søndertoft, Staby, Ulfborg.
 Tofte, Kristian, Toftløs, Thyregod, Jelling.
 Thorsen, Nikolaj, Thorup, Nykøbing.
 Thomsen, Thomine, Vestbirk.
 › Laura Kirstine, Højskolen i Vestbirk.
 › Karl, Underup, Nim.
 › Kristian, Enner, Vinthen Enner.
 › Mikael, Vitved, Stilling.
 › Thora, Alderslyst, Faarvang.
 › Sigrid, Underup, Nim.
 › Hans, Stouby, Jebjerg.
 › Emil, Asp, Tistrup.

- Thomsen, Thomas August, Noby, No St.
 » Søren Storm, Viltruplund, Brørup.
 » Martha, Kirke Skjensved, Haudrup.
 » Valborg, Brande.
 » Gudrun, Gessølund, Silkeborg.
 » Thomas, Askov Højskole, Vejen.
 » Thomas, Løsning St.
 » Marie, Hvollig, Borris, Tarm.
 Thougaard, Søren, Skive Mark, Skive.
 Tollbøl, Frands, Nors St.
 Therup, Mads Peter, Esby Mark, Helgenæs, Knebel.
 Therkildsen, Marie, Boulstrup.
 Trads, Inger, Mejlby, Nørager St.
 Toudal, Kr., Hedegaard, N. Snede.
 Thukjær, Peder, Vestergaard, Aale, Rask Mølle.
 Thybjerg, Synnøve, Galtrup, Nykøbing M.
 Tørring, Kristian, Vium, Sjørsløv.
 Toft, Kirstine, Norupgaard, Glyngøre.
 Therkelsen, Marie, Hylke.
 Torbensen, Jens Kjær, Sdr. Vissing, Brædstrup.
 » Laura, Skolegade 25, Silkeborg.
 Thyrtsted, Regner, Gribstrup, Klovborg.
 Troelsen, Kristian, Østerhoved, Ris, Jelling.
 Thøgersen, Laura, Skannerup, Gjern.

U

- Uth, Marinus, Dons, Kolding.
 Ulkjær, Niels Hansen, Ulkjær, Vejle.
 Udi, Agnes, Boghandelen i Kjellerup.
 Ulriksen, Viggo, Baardesø, Otterup.

V

- Vestergaard, Thomas, Nørum, Hammerum.
 » Dorthea, Nørum, Hammerum.
 » Peder, S. Andrup, Skive.
 » Abelone, Døvling, Skarrild, Kibæk.
 » P. M., Sogn, Varde.
 » Vestergaard, Gunnar, Skjørring, Mørke.
 Villumsen, Marie, Vestbirk.
 Vadgaard, Kristen, Horne, Tistrup.
 Vinsten, Anna, Pelykke, Rudkøbing.
 Vidkjær, Anna, I. E. Ohlsensgade 7, København.
 Valentin, Elna Johansen, Vejstrup Bryggeri, Vejstrup.
 Vejle, Marie, Bøvlingbjerg, Faare.
 Vinther, Søren, Nim, Nim.
 Vium, Frida, Rosendal, Hanbjerg.
 Vinther, Jørgen Hauberg, Serritslev, Tvingstrup.

Vulff, Sofus Ferdinand, Hjarnø, Horsens.
 Vad, Johanne, Herborg, Videbæk.
 Vejrup, Mette, Hjortholm, Gredstedbro.
 Vinther, Niels Rasmussen, Auning, Auning.
 Votborg, Karen, Fruebro, Skovgaard.

Y

Yde, Niels S., Schousgade, Randers.
 » Hansine, Hvidsten, Spentrup.

Ø

Ørum, Anton, Stensballe, Horsens.
 Østergaard, Anders, Kistrup, Viborg.
 » Jens, Illerhuse, Kjellerup.
 » Jens Kr., Hamborg, Rind, Herning.
 » Anna, Viby Østergaard, N. Aaby.
 » Niels Markus, Kvorning, Viborg.
 » Kristian, Lading, Mundelstrup.
 » Kristian, Teglkjær, Vandborg, Strande.
 Øster, Kristian, Vinkelplet, Højslev.
 Ølholm, Niels, Ebdrup, Kolind.

INDHOLD

<i>Grønvald Nielsen:</i>	Side
Ungdomsminder. IV. (Med 8 Billeder.)....	1
<i>Thyge Thygesen:</i>	
Paradis	28
<i>Kristen A. Lange:</i>	
Byg dig et Bedekammer. (Med Billede af Vrigsted Højskole.)	39
<i>Grønvald Nielsen:</i>	
Fra Vestbirk til Vrigsted. (Med Billede.)...	52
<i>Kristen A. Lange:</i>	
Et Par Digte	58
<i>Anton Jacobsen:</i>	
Aarets Begivenheder. (Med 4 Billeder.) ...	63
<i>Sofie og Anton Hansen:</i>	
Tak	70
<i>Grønvald Nielsen:</i>	
Glædelig Jul	70
Regnskab	71
Elevforeningens Medlemmer.....	73

Elevmødet

bliver næste år

lørdag den 24. og

søndag den 25. juni
